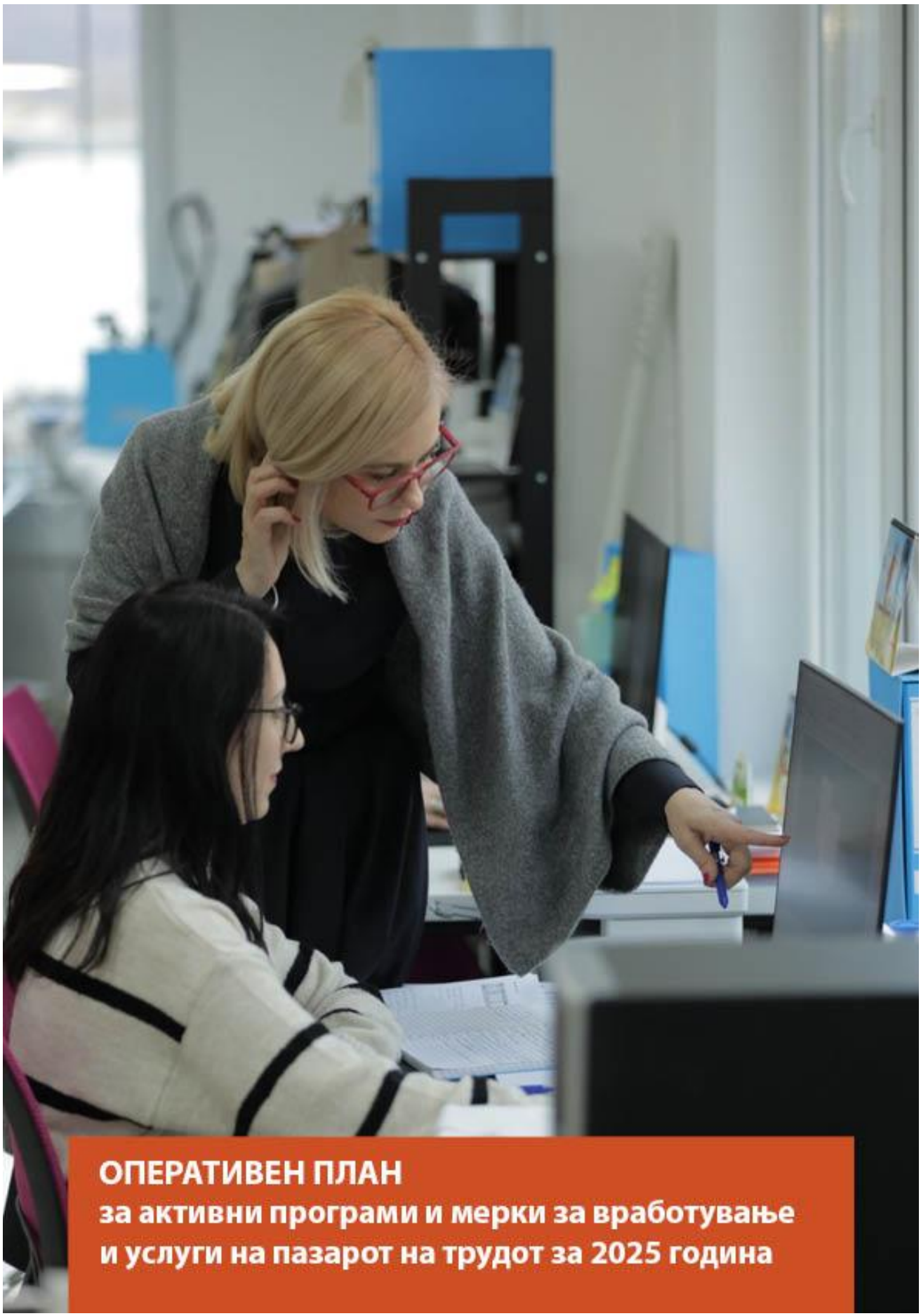

ОПЕРАТИВЕН ПЛАН
за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година

Скопје, мај 2025 година

СОДРЖИНА

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ 4

ВОВЕД 5

I. ПРОГРАМИ И МЕРКИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ 8

1. ПОДДРШКА ЗА САМОВРАБОТУВАЊЕ (ПРЕТПРИЕМНИШТВО) 8

1.1 Поддршка за самовработување (претприемништво)-невработени лица над 29 години 8

1.2 Поддршка за самовработување (претприемништво)-невработени млади лица до 29 години 12

1(А) Поддршка за самовработување (претприемништво)- здружување на корисници во ДОО 16

2. ПОДДРШКА ЗА КРЕИРАЊЕ НА НОВИ РАБОТНИ МЕСТА 21

2.1. Вработување и раст на правни субјекти 21

2.2 Поддршка за вработување на лица со попреченост 24

3. ОБУКИ 26

3.1 Обука на работно место кај конкретен работодавач 26

3.2 Обуки за побарувани занимања на пазарот на трудот 28

3.3 Обуки за возачи за Ц, ЦЕ и Д - категорија 30

3.4 А Обука за основни вештини - странски јазици (пилот мерка) 33

3.4 Б Обука за основни вештини – компјутери (пилот мерка) 35

3.5 Обуки за претприемништво, бизнис планирање и развој на бизнис вештини (пилот мерка) 37

3.6 Напредин бизнис обуки – лиценцирани обуки со признаен меѓународен сертификат (пилот мерка) 39

4. ОБУКИ ЗА РАЗВОЈ НА ДИГИТАЛНИ ВЕШТИНИ 45

4. Обуки за напредни ИТ вештини 45

5. ПРАКТИКАНТСТВО 57

5. Практикантство 57

6. ПРОГРАМА ЗА РАБОТНО АНГАЖИРАЊЕ 60

6. 1. Јавни работи 60

6. 2. ЈАВНИ РАБОТИ ЗА ЗАШТИТА И ПРЕВЕНЦИЈА ОД ПОЖАРИ И ОПЛЕМЕНУВАЊЕ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА НА ЛОКАЛНО НИВО (ПОШУМУВАЊЕ)- (ПИЛОТ МЕРКА) 60

7. ЕКОНОМИЈА НА ГРИЖА 64

7.1 Општинско-корисна работа 63

8. ПОДДРШКА ЗА КРЕИРАЊЕ НА НОВИ РАБОТНИ МЕСТА ПРЕКУ ЗЕЛЕНИ ИНВЕСТИЦИИ 67

8. Поддршка за креирање на нови работни места преку зелени инвестиции 68

9. ИСПЛАТА НА МЛАДИНСКИ ДОДАТОК 72

9. Исплата на младински додаток 72

II УСЛУГИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ 73

АКТИВАЦИЈА НА КОРИСНИЦИ НА ГМП 77

ПРОФЕСИОНАЛНА РЕХАБИЛИТАЦИЈА И ВКЛУЧУВАЊЕ НА ПАЗАР НА ТРУД НА ЛИЦА СО ПОПРЕЧЕНОСТ 78

III ПРОМОЦИЈА 79

IV ФИНАНСИСКА РАМКА 82

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ

АВРСМ	Агенција за вработување на Република Северна Македонија
АМПТ	Активни мерки на пазарот на трудот
АППРСМ	Агенција за поддршка на претприемништвото на Република Северна Македонија
ЕЛС	Единица на локална самоуправа
ЗЕЛС	Заедница на единиците на локална самоуправа
ИПВ	Индивидуален план за вработување
МДТ	Министерство за дигитална трансформација
МЕТ	Министерство за економија и труд
МЖСПП	Министерство за животна средина и просторно планирање
МЛС	Министерство за локална самоуправа
МОН	Министерство за образование и наука
МСПДМ	Министерство за социјална политика, демографија и млади
ОП	Оперативен план
ОУ	Оперативни упатства
РЦСОО	Регионален центар за стручно образование и обука
УЈП	Управа за јавни приходи
УНДП	Програма за развој на Обединетите нации
ЦВ	Центар за вработување
ЦОВ	Центар за образование на возрасни
ЦРРСМ	Централен регистар на Република Северна Македонија
ЦРСО	Центар за развој на стручното образование
ЦСР	Центар за социјални работи

ВОВЕД

Рамката на политиките за вработување во Република Северна Македонија е дефинирана со Програмата на Владата на Република Северна Македонија, Ревидираната Програма за реформи во вработувањето и социјалната политика 2023, и е во согласност со обврските што произлегуваат од Глобалниот пакт за работни места на Меѓународната организација на трудот (МОТ), Планот за Гаранција за млади 2023-2026 година,Законот на социјална заштита (активација на корисници на Гарантирана минимална помош), Програма за работа на Влада на Република Северна македонија 2024-2028 година и другите стратешки документи кои во својата содржина содржат тема вработување.

Со Оперативниот план за активните програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година се утврдуваат програмите, мерките и услугите за вработување кои ќе обезбедат креирање на нови работни места и зголемување на вработливоста на невработените лица, посебно на младите, долгорочно невработените и корисниците на гарантирана минимална помош.

При имплементацијата на програмите и мерките за вработување, ќе се почитуваат следните основни принципи:

- Принципот на диверзитет и инклузивност за сите општествени категории во приватниот сектор согласно принципите на правична и адекватна застапеност на етничка, полова, религиозна, расна или било која друга ранлива категорија на граѓани,во согласност со стандардите и практиките на Обединетите нации и Меѓународната организација на трудот ;
- Поттикнување на рамномерен регионален развој, во согласност со податоците од Бирото за регионален развој и степенот на развиеноста на планските региони во Република Северна Македонија, притоа земајќи ги во предвид и бројот на евидентирани невработени лица во центри за вработување кои припаѓаат во регионот .

Сите евидентирани невработени лица и работодавачи имаат пристап до програмите, односно мерките и услугите за вработување[1]. Правото за учество се определува врз основа на условите и критериумите дефинирани за секоја поодделна програма односно мерка и услуга за вработување, а како општо правило ќе се настојува да се постигне еднаква застапеност на мажи и жени, согласно Законот за еднакви можности на жените и мажите, како и учество на младите лица до 29 години од најмалку 40% секоја од програмите и мерките и услугите за вработување. Работодавачите кои не ги почитувале обврските од договорите потпишани во претходните години немаат право на учество во активните програми и мерки од ОП 2025 година.

[1] За време на учество на невработените лица во програмите и мерките за подготовка за вработување и работно ангажирање (програми: 3, 4, 5, 6 и за време на обука за мерката 7.1), истите го користат и стекнатото право за парична помош согласно Законот за социјална заштита и правата по основ на невработеност.

Согласно Стратегијата за инклузија на ромите 2022-2030 ќе се настојува да се постигне зголемување на опфатот на Роми во активните мерки за вработување и услуги со воведување на квота од 5% за опфатеност на Роми.

Постапките на имплементација на програмите, мерките и услугите за вработување се дефинираат со Оперативни упатства, донесени од страна на АВРСМ, во соработка со другите партнери во имплементацијата.

Со Одлука на АВРСМ се формира Комисија за селекција на учесници во активните програми и мерки за вработување и Комисија за разгледување на приговори на учесници во активни програми и мерки за вработување ,каде членуваат номинирани лица од надлежните институции.

Вклучувањето на невработените лица во програмите, односно мерките за вработување се врши врз основа на транспарентни процеси за аплицирање, сè до исполнување на планираниот опфат, односно до крајот на ноември 2025 година. Вклучувањето во активните ппрограми и мерки за вработување може да се врши со посредување или директно упатување во активните програми и мерки за вработување. Услугите кои ги обезбедува АВРСМ, ќе се спроведуваат во текот на целата година.

Невработените лица и работодавачите за можноста за учество во програмите, мерките и услугите за вработување се информираат на повеќе начини (телефон, СМС, е-пошта, јавни повици и преку други електронски и печатени медиуми). Со учесниците се склучува соодветен договор, со кој подетално се уредуваат нивните права и обврски.

Со Оперативниот план за 2025 година посебен акцент се става на младите невработени лица до 29 години, долгорочно невработените како и на корисниците на гарантирана минимална помош.

Во текот на имплементацијата на Оперативниот план, опфатот на лицата од програмите/мерките за вработување може да се приспособува како и средствата да се пренаменуваат во рамките на обезбедените, врз основа на согледувања и анализи на АВРСМ и останати надлежни институции и органи, по предлог на АВРСМ, МЕТ за што Министерот за економија и труд дава согласност, а Владата на Република Северна Македонија ги усвојува.

Носител на Оперативниот план е Министерството за економија и труд, а неговата имплементација е во надлежност на Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, во партнерство со други одговорни институциии и организации. Во текот на имплементација на Оперативниот план, секоја надлежна институција и организација ќе обезбедува податоци за степенот на реализација, а извештаи (по потреба, квартален и годишен извештај за реализација на активните мерки за вработување) АВРСМ ќе доставува до МЕТ.

Во делот на промоцијата покрај надлежните институции ќе може да се вклучат и: ЕЛС-кординатори за еднакви можности на жените и мажите, младинските совети, ЕЛС- совети за социјална заштита, ЛЕР, ЛЕСС и други соодветни организации.

Мониторингот за текот на реализација на активните мерки за вработување ќе го спроведува Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија/центри за вработување,

I. ПРОГРАМИ И МЕРКИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

1. ПОДДРШКА ЗА САМОВРАБОТУВАЊЕ (ПРЕТПРИЕМНИШТВО)

Програмата за самовработување е поддршка наменета за невработените лица за да започнат или да формализираат сопствен бизнис.

Наслов на мерката	**1.1 Поддршка за самовработување (претприемништво)- невработени лица над 29 години**
Цел на мерката	Поддршка за невработените да започнат или да формализираат сопствен бизнис
Целна група	Невработени лица евидентирани во АВРСМ со минимум завршено основно образование
Опфат на мерката	**610 лица** вработени во ново-основани правни субјекти[2]
Надлежна институција	МЕТ, АВРСМ, АППРСМ, ЦРРСМ, УНДП

Висина на финансиската поддршка

- **430.500 денари [3](неповратни средства за основање на бизнис**),
- 3.000 денари за финансирање на дел од трошокот за регистрација на правен субјект
- 220.000 денари поддршка за дополнително вработување на невработени лица во правни субјекти основани од лица со попреченост, односно
- 250.000 денари поддршка за дополнително вработување на невработени млади лица до 29 години во правни субјекти основани од лица со попреченост.

Корисници

- Невработени лица со попреченост
- Корисници на гарантирана минимална помош над 29 години
- Невработени лица над 29 години -мажи до 60 години и жени до 58 години
- Жени-жртви на родово базирано насилство и жртви на семејно насилство над 29 години
- Невработени лица над 29 години кои сакаат да го формализираат својот бизнис-мажи до 60 години и жени до 58 години
- Невработени лица Роми над 29 години -мажи до 60 години и жени до 58 години
- Невработени лица повратници над 29 години - мажи до 60 години и жени до 58 години

Напомена: Корисници на програмата можат да бидат и невработените лица кои имаат завршено обука за претприемништво и/или изработено бизнис план во 2024 година.

[2] Во рамките на овие 600 корисници, 20 лица со попреченост ќе основаат бизнис. Покрај овие 600 корисници на грант, дополнителни 10 лица ќе се вработат кај работодавачите од новооснованите бизниси во сопственост на лицата со попреченост.

[3] Кај невработените лица со попреченост, доколку станува збор за младо лице до 29 години, висината на финансиската поддршка ќе изнесува 615.000 денари (неповратни средства за основање бизнис)

Начин на пријавување
Јавен повик/Известување, Повикување од евиденцијата на невработени лица, Пријава и Прашалник за процена на претприемачки афинитети.
Критериуми
Учеството во програмата и селекцијата на кандидатите ќе се врши на конкурентска основа, согласно следните критериуми: ♦ Минимум завршено основно образование ♦ Успешно пополнет прашалник; ♦ Завршена обука за „Претприемништво и развој на претприемачки вештини“; ♦ Изработен бизнис план според урнек на АППРСМ со советодавна поддршка од овластени советници регистрирани во каталогот на АППРСМ; ♦ Позитивно оценет бизнис план од експертска комисија; Фирмите основани од лицата со попреченост, доколку имаат селектиран одржлив бизнисплан кој предвидува дополнително вработување, ќе се поддржат со до две дополнителни вработувања. Програмата ќе се реализира на начин при што ќе се води сметка за регионалната застапеност дефинирана во оперативните упатства. Менторска поддршка од најмалку 25 часа во времетраење од 6 месеци од основање на бизнисот за следните целни групи[4]: ♦ лица со попреченост ♦ припадници на ромската заедница ♦ жени од ранливи категории (приматели на парични права по основ на социјална заштита, жртви на семејно насилство, жртви на трговија со луѓе, самохрани мајки и социјално исклучени жени по основ на технолошки вишок и стечај)
КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ Корисниците кои ќе бидат поддржани преку програмата за самовработување и ќе успеат да регистрираат правен субјект и се самовработат, ќе можат да се вклучат во мерката 2.1 Вработување и раст на правни субјекти. Поддршката со дополнително вработување ќе се обезбеди се до исполнување на планираниот опфат во мерката.
Обврски

[4] Вкупната бројка за менторска поддршка за наведените целни групи е за прворангираните 70 лица вклучувајќи ги заедно лицата од мерката 1.1 и 1А

Доколку правниот субјект во рок од 2 години од регистрација на правниот субјект престане со својата дејност или на корисникот на грантот му престане работниот однос по кој било основ (освен во случај на неспособност за работа или смрт) во рок од 2 години од засновање на работниот однос основачот/корисникот на грант е должен да врати:

- 80% од грантот,доколку престанокот е во првата година од регистрацијата на правниот субјект; или
- 60% од грантот,доколку престанокот е во втората година од регистрацијата на правниот субјект.

По заснувањето на работниот однос на неопределено со полно работно време корисникот кој ќе ги искористи средствата доделени со овој договор во рок од две години не може да се врати во евиденцијата на невработени лица во Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, сметано од денот на заснувањето на работниот однос или се додека не го врати долгот произлезен од непочитување на одредбите од Договорот.

Правниот субјект основан од лице со попреченост на кого му е одобрено дополнително вработување во рамките на оваа програма, е должен да го вработи лицето со полно работно време и задржи во работен однос најмалку 12 месеци доколку се работи за младо лице на возраст до 29 години, односно 9 месеци доколку се работи за лице на возраст над 29 години.

Доколку за времетраење на периодот на предвидената обврска, прекине работниот однос на дополнително вработените лица, освен ако причините за престанокот на работниот однос е смрт или неспособност за работа, работодавачот има обврска да вработи друго невработено лице евидентирано во АВРСМ или да врати средства во износ сразмерен со нереализираната обврска за намалениот број на вработени.

Правниот субјект/корисник кој е поддржан согласно со оваа програма е должен да ги исполни законските обврски за исплата на плата и придонеси за сите 24 месеци од денот на засновање на работниот однос, во спротивно е должен да ги врати исплатените/искористените средства во целост.

Доколку на корисникот и основач на фирмата му престане работниот однос пред истекот на 2 години од датумот на вработувањето, а заради друго вработување, на негово место треба веднаш да вработи друго лице од евиденцијата на невработените лица во АВРСМ, на кое вработувањето треба да му биде најмалку до истекот на времетраење на договорот. Во спротивно е должен да ги врати исплатените средства. За реализација на горенаведеното, правниот субјект – корисник треба да поднесе Барање со изјава дека останува и понатаму основач и управител на фирмата до истекот на Договорот, кои треба да се достават до надлежниот ЦВ. ЦВ го разгледува Барањето и согласно ОП и одредбите од Договорот одлучува по истото.

Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот.

Реализација

- Јавен повик/Известување за невработени лица
- Пријава и пополнување на прашалник
- Обука за „Претприемништво и развивање на бизнис вештини“[5]
- Изработка на бизнис- план со советодавна поддршка преку Ваучер систем на советување на АППРСМ.
- Селекција на најуспешни бизнис-планови, имајќи ги во предвид критериумите за регионална застапеност
- Регистрација на фирма и вработување
- Дополнително вработување за бизниси основани од лица со попреченост
- Висината на грантот за лица млади до 29 години е до максимум 615.000денари, со вклучен ДДВ, додека за сите останати целни групи е до максимум 430.500 денари, со вклучен ДДВ. Корисниците ќе го добијат грантот на наменска сметка (согласно Оперативните Упатства) со приложување на профактури за набавка на опрема и/или материјали и/или готови производи за понатамошна продажба согласно спецификацијата на бизнис планот.
- На правниот субјект/корисник ќе му се исплати на жиро сметка дополнителен износ од 3000 денари за финансирање на дел од трошоците за регистрација на правниот субјект, кои средства се обезбедени од буџетот на АВРСМ.
- Советодавна/менторска поддршка во период од 6 месеци од основањето на бизнисот ќе се обезбеди на следниве целни групи:
  - лица со попреченост;
  - припадници на ромската заедница;
  - жени од рурални средини кои што ќе отворат бизнис од земјоделска дејност;
  - жени од ранливи категории (приматели на парични права по основ на социјална заштита, жртви на семејно насилство, жртви на трговија со луѓе, самохрани мајки и социјално исклучени жени по основ на технолошки вишок и стечај).

- По регистрација на правен субјект, АВРСМ врши мониторинг за наменско користење на доделените средства од програмата. Во случај на утврдено ненаменско користење на доделените средства, корисникот е должен да ги врати средствата во целост.
- По регистрација на правен субјект од целна група лица со попреченост и лица повратници од странство АВРСМ во соработка со УНДП врши мониторинг за наменско користење на доделените средства од програмата. Во случај на утврдено ненаменско користење на доделените средства, корисникот е должен да ги врати средствата во целост.

Напомена: Лицата кои добиле грант во изминатиот период немаат право за учество во програмата.

Лицата кои имале статус на основач и управител 12 месеци пред аплицирање за оваа програма немаат право на учество за истата дејност.

[5] Обуката за претприемништво и развој на претприемачки вештини е задолжителна, и ќе биде реализирана од страна на АППРСМ.

Преку програмата нема да се поддржи основање на бизниси во следните дејности:

1. Земјоделска дејност, односно дејност од Сектор А/А, Оддел 01 – Растително и животинско производство, лов и услужни дејности поврзани со нив, со исклучок на органско земјоделско производство;
2. Бизниси во дејност од класа 49.32 - Такси служба;
3. Производство и дистрибуција на оружје, односно дејност од класа 25.40 – Производство на оружје и муниција;
4. Финансиски и осигурителни бизниси и активности кои вклучуваат игри на среќа, односно дејност од Сектор К/И – Финансиски дејности и дејности на осигурување.
5. Приватни агенции за вработување

По исклучок од Точка 1 и 2, невработените лица со попреченост ќе можат да регистрираат правен субјект во земјоделска дејност и такси служба, додека невработени жени од рурални средини ќе имаат можност да регистрираат правен субјект во земјоделска дејност.

Наслов на мерката	**1.2 Поддршка за самовработување (претприемништво)- невработени млади лица до 29 години**
Цел на мерката	Поддршка за невработените да започнат или да формализираат сопствен бизнис
Целна група	Невработени млади лица до 29 години евидентирани во АВРСМ со минимум завршено основно образование
Опфат на мерката	**720 лица** вработени во ново-основани правни субјекти
Надлежна институција	МЕТ, АВРСМ, АППРСМ, ЦРРСМ, УНДП
Висина на финансиската поддршка	
• **615.000 денари (неповратни средства за основање на бизнис),** • 3.000 денари за финансирање на дел од трошокот за регистрација на правен субјект	
Корисници	
♦ Корисници на гарантирана минимална помош до 29 години ♦ Невработени млади лица до 29 години ♦ Жени-жртви на родово базирано насилство и жртви на семејно насилство до 29 години ♦ Невработени млади лица до 29 години кои сакаат да го формализираат својот бизнис	

- Невработени лица Роми до 29 години
- Невработени лица повратници до 29 години

Напомена: Корисници на програмата можат да бидат и невработените лица кои имаат завршено обука за претприемништво и/или изработено бизнис план во 2024 година.

Начин на пријавување

Јавен повик/Известување, Повикување од евиденцијата на невработени лица, Пријава и Прашалник за процена на претприемачки афинитети.

Критериуми

Учеството во програмата и селекцијата на кандидатите ќе се врши на конкурентска основа, согласно следните критериуми:

- Минимум завршено основно образование
- Успешно пополнет прашалник;
- Завршена обука за „Претприемништво и развој на претприемачки вештини“;
- Изработен бизнис план според урнек на АППРСМ со советодавна поддршка од овластени советници регистрирани во каталогот на АППРСМ;
- Позитивно оценет бизнис план од експертска комисија;

Програмата ќе се реализира на начин при што ќе се води сметка за регионалната застапеност дефинирана во оперативните упатства.

Менторска поддршка од најмалку 25 часа во времетраење од 6 месеци од основање на бизнисот за млади лица до 29 години[6].

КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ

Корисниците кои ќе бидат поддржани преку програмата за самовработување и ќе успеат да регистрираат правен субјект и се самовработат, ќе можат да се вклучат во мерката 2.1 Вработување и раст на правни субјекти. Поддршката со дополнително вработување ќе се обезбеди се до исполнување на планираниот опфат во мерката.

Обврски

Доколку правниот субјект во рок од 2 години од регистрација на правниот субјект престане со својата дејност или на корисникот на грантот му престане работниот однос по кој било основ (освен во случај на неспособност за работа или смрт) во рок од 2 години од засновање на работниот однос основачот/корисникот на грант е должен да врати:

[6] Вкупниот број на корисници (млади лица до 29 год.) кои ќе добијат менторска поддршка ќе изнесува 300. Агенцијата за поддршка на претприемништвото на Република Северна Македонија (АППРСМ) ќе обезбеди менторска поддршка за 100 млади лица, корисници на грантот. За дополнително 200 млади корисници на грантот, менторската поддршка ќе биде обезбедена од страна на УНДП, а финасирана од Буџетот на АВРСМ.

- 80% од грантот,доколку престанокот е во првата година од регистрацијата на правниот субјект; или
- 60% од грантот,доколку престанокот е во втората година од регистрацијата на правниот субјект.

По заснавањето на работниот однос на неопределено со полно работно време корисникот кој ќе ги искористи средствата доделени со овој договор во рок од две години не може да се врати во евиденцијата на невработени лица во Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, сметано од денот на заснавањето на работниот однос или се додека не го врати долгот произлезен од непочитување на одредбите од Договорот.

Правниот субјект основан од лице со попреченост на кого му е одобрено дополнително вработување во рамките на оваа програма, е должен да го вработи лицето со полно работно време и задржи во работен однос најмалку 12 месеци доколку се работи за младо лице на возраст до 29 години, односно 9 месеци доколку се работи за лице на возраст над 29 години.

Доколку за времетраење на периодот на предвидената обврска, прекине работниот однос на дополнително вработените лица, освен ако причините за престанокот на работниот однос е смрт или неспособност за работа, работодавачот има обврска да вработи друго невработено лице евидентирано во АВРСМ или да врати средства во износ сразмерен со нереализираната обврска за намалениот број на вработени.

Правниот субјект/корисник кој е поддржан согласно со оваа програма е должен да ги исполни законските обврски за исплата на плата и придонеси за сите 24 месеци од денот на засновање на работниот однос, во спротивно е должен да ги врати исплатените/искористените средства во целост.
Доколку на корисникот и основач на фирмата му престане работниот однос пред истекот на 2 години од датумот на вработувањето, а заради друго вработување, на негово место треба веднаш да вработи друго лице од евиденцијата на невработените лица во АВРСМ, на кое вработувањето треба да му биде најмалку до истекот на времетраење на договорот. Во спротивно е должен да ги врати исплатените средства. За реализација на горенаведеното, правниот субјект – корисник треба да поднесе Барање со изјава дека останува и понатаму основач и управител на фирмата до истекот на Договорот, кои треба да се достават до надлежниот ЦВ. ЦВ го разгледува Барањето и согласно ОП и одредбите од Договорот одлучува по истото.

Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот.

Реализација

- Јавен повик/Известување за невработени лица
- Пријава и пополнување на прашалник
- Обука за „Претприемништво и развивање на бизнис вештини“[7]
- Изработка на бизнис- план со советодавна поддршка преку Ваучер систем на советување на АППРСМ.
- Селекција на најуспешни бизнис-планови, имајќи ги во предвид критериумите за регионална застапеност
- Регистрација на фирма и вработување
- Дополнително вработување за бизниси основани од лица со попреченост
- Висината на грантот за лица млади до 29 години е до максимум 615.000денари, со вклучен ДДВ, додека за сите останати целни групи е до максимум 430.500 денари, со вклучен ДДВ. Корисниците ќе го добијат грантот на наменска сметка (согласно Оперативните Упатства) со приложување на профактури за набавка на опрема и/или материјали и/или готови производи за понатамошна продажба согласно спецификацијата на бизнис планот.
- На правниот субјект/корисник ќе му се исплати на жиро сметка дополнителен износ од 3000 денари за финансирање на дел од трошоците за регистрација на правниот субјект, кои средства се обезбедени од буџетот на АВРСМ.
- Советодавна/менторска поддршка во период од 6 месеци од основањето на бизнисот ќе се обезбеди на следниве целни групи:
  - млади лица до 29 години[8];
  - лица со попреченост;
  - припадници на ромската заедница;
  - жени од рурални средини кои што ќе отворат бизнис од земјоделска дејност;
  - жени од ранливи категории (приматели на парични права по основ на социјална заштита, жртви на семејно насилство, жртви на трговија со луѓе, самохрани мајки и социјално исклучени жени по основ на технолошки вишок и стечај).

- По регистрација на правен субјект, АВРСМ врши мониторинг за наменско користење на доделените средства од програмата. Во случај на утврдено ненаменско користење на доделените средства, корисникот е должен да ги врати средствата во целост.
- По регистрација на правен субјект од целна група лица со попреченост и лица повратници од странство АВРСМ во соработка со УНДП врши мониторинг за наменско користење на доделените средства од програмата. Во случај на утврдено ненаменско користење на доделените средства, корисникот е должен да ги врати средствата во целост.

[7] Обуката за претприемништво и развој на претприемачки вештини е задолжителна, и ќе биде реализирана од страна на АППРСМ.
[8] Агенцијата за поддршка на претприемништвото на Република Северна Македонија (АППРСМ) ќе обезбеди менторска поддршка за 100 млади лица, корисници на грантот. Дополнително за 200 млади корисници на грантот, менторската поддршка ќе биде обезбедена од страна на УНДП, а финансирана од Буџетот на АВРСМ.

Напомена: Лицата кои добиле грант во изминатиот период немаат право за учество во програмата.
Лицата кои имале статус на основач и управител 12 месеци пред аплицирање за оваа програма немаат право на учество за истата дејност.

Преку програмата нема да се поддржи основање на бизниси во следните дејности:

6. Земјоделска дејност, односно дејност од Сектор А/А, Оддел 01 – Растително и животинско производство, лов и услужни дејности поврзани со нив, со исклучок на органско земјоделско производство;
7. Бизниси во дејност од класа 49.32 - Такси служба;
8. Производство и дистрибуција на оружје, односно дејност од класа 25.40 – Производство на оружје и муниција;
9. Финансиски и осигурителни бизниси и активности кои вклучуваат игри на среќа, односно дејност од Сектор К/И – Финансиски дејности и дејности на осигурување.
10. Приватни агенции за вработување

По исклучок од Точка 1 и 2, невработените лица со попреченост ќе можат да регистрираат правен субјект во земјоделска дејност и такси служба, додека невработени жени од рурални средини ќе имаат можност да регистрираат правен субјект во земјоделска дејност.

Наслов на мерката	**1(А) Поддршка за самовработување (претприемништво)- здружување на корисници во ДОО**
Цел на мерката	Поддршка за невработените да започнат или да формализираат сопствен бизнис
Целна група	Невработени лица евидентирани во АВРСМ со минимум завршено основно образование
Опфат на мерката	**400 лица** вработени во ново-основани правни субјекти[9] од кои 220[10] лица до 29 години
Надлежна институција	МЕТ, АВРСМ, МЕТ, АППРСМ, ЦРРСМ, УНДП

[9] 400 основачи на 200 нови правни субјекти.
[10] Доколку бројот на селектирани млади лица го надмине опфатот од 220, истиот ќе биде зголемен за сметка на вкупниот опфат на лица во мерката согласно предвидениот износ на финансиски средства.

Висина на финансиската поддршка
• **861.000 денари до 1.230.000 денари** (правен субјект од два содружника). Најнискиот износ од 861.000 денари се однесува на два содружника над 29 години, а највисокиот износ од 1.230.000 денари се однесува на два содружника до 29 години. Исто така може содружници да бидат лице до 29 години и лице над 29 години. • 3.000 денари за финансирање на дел од трошокот за регистрација на правен субјект
Корисници
♦ Невработени млади лица до 29 години ♦ Невработени лица – мажи до 60 години и жени до 58 години ♦ Жени-жртви на родово базирано насилство и жртви на семејно насилство ♦ Невработени лица кои сакаат да го формализираат својот бизнис-мажи до 60 години и жени до 58 години ♦ Невработени лица Роми-мажи до 60 години и жени до 58 години **Напомена:** Корисници на програмата можат да бидат и невработените лица кои имаат завршено обука за претприемништво и/или изработено бизнис план во 2024 година.
Начин на пријавување
Јавен повик/Известување, Повикување од евиденцијата на невработени лица, Пријава и Прашалник за процена на претприемачки афинитети.
Критериуми
Учеството во програмата и селекцијата на кандидатитеќе се врши на конкурентска основа, согласно следните критериуми: ♦ Минимум завршено основно образование ♦ Успешно пополнет прашалник ♦ Завршена обука за „Претприемништво и развој на претприемачки вештини“ ♦ Изработен бизнис план според урнек на АППРСМ со советодавна поддршка од овластени советници регистрирани во каталогот на АППРСМ ♦ Позитивно оценет бизнис план од експертска комисија Програмата ќе се реализира при што ќе се води сметка за регионалната застапеност дефинирана во оперативните упатства. Менторска поддршка во времетраење од 6 месеци од основање на бизнисот за следните целни групи[11]: ○ Млади лица до 29 години; ○ припадници на ромската заедница; ○ жени од рурални средини кои што ќе отворат бизнис од земјоделска дејност;

[11] Вкупниот број на корисници кои ќе добијат менторска поддршка ќе изнесува 100 за млади лица. Доколку бројот на млади корисници е поголем, прво рангираните 100 млади лица до 29 години ќе добијат менторска поддршка. За останатите целни групи, вкупната бројка за менторска поддршка е за прворангираните 70 лица вклучувајќи ги заедно лицата од мерката 1 и 1А.

- жени од ранливи категории (приматели на парични права по основ на социјална заштита, жртви на семејно насилство, жртви на трговија со луѓе, самохрани мајки и социјално исклучени жени по основ на технолошки вишок и стечај).

ЗДРУЖУВАЊЕ НА КОРИСНИЦИ

Двете невработени лица (содружници) треба заеднички да ги поминат сите чекори на имплементација (изјава за учество, прашалник, обука за претприемништво и развивање на заедничка бизнис идеја и заеднички бизнис план итн.).

Доколку едно од лицата кои аплицираат за ДОО се откаже од учество во мерката, во било која фаза од реализација на мерката, истовремено се откажува и правото на учеството на другото лице.

Правниот субјект основан од два содружника, во регистарот на трговски друштва се регистрира како **ДОО - Друштво со ограничена одговорност од две лица**, при што секој од содружниците ќе има еднаков (50%) удел во друштвото.

НАПОМЕНА: Нема да се подржат правни субјекти кои не ги исполнуваат условите за регистрирање на ДОО.

Обврски

Доколку правниот субјект во рок од 2 години од регистрација на правниот субјект престане со својата дејност или на корисникот на грантот му престане работниот однос по кој било основ (освен во случај на неспособност за работа или смрт) во рок од 2 години од засновање на работниот однос основачот/корисникот на грант е должен да врати:

- 80% од грантот, доколку престанокот е во првата година од регистрацијата на правниот субјект; или
- 60% од грантот, доколку престанокот е во втората година од регистрацијата на правниот субјект.

По заснавањето на работниот однос на неопределено со полно работно време корисникот кој ќе ги искористи средствата доделени со овој договор во рок од две години не може да се врати во евиденцијата на невработени лица во Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, сметано од денот на заснавањето на работниот однос или се додека не го врати долгот произлезен од непочитување на одредбите од Договорот.

Правниот субјект/корисници кој е поддржан согласно со оваа програма е должен да ги исполни законските обврски за исплата на плата и придонеси за сите 24 месеци од денот на засновање на работниот однос, во спротивно е должен да ги врати исплатените/искористените средства во целост.

Доколку на корисникот и основач на фирмата му престане работниот однос пред истекот на 2 години од датумот на вработувањето, а заради друго вработување, на негово место треба веднаш да вработи друго лице од евиденцијата на невработените лица во АВРСМ, на кое

вработувањето треба да му биде најмалку до истекот на времетраење на договорот. Во спротивно е должен да ги врати исплатените средства. За реализација на горенаведеното, правниот субјект – корисник треба да поднесе Барање со изјава дека останува и понатаму основач и управител на фирмата до истекот на Договорот, кои треба да се достават до надлежниот ЦВ. ЦВ го разгледува Барањето и согласно ОП и одредбите од Договорот одлучува по истото.

Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот.

Реализација

- Јавен повик/Известување за невработени лица
- Пријава и пополнување на прашалник
- Обука за „Претприемништво и развој на претприемачки вештини“ обезбедена од страна на АППРСМ[12]
- Изработка на бизнис-план со советодавна поддршка преку Ваучер систем на советување на АППРСМ
- Селекција на најуспешни бизнис-планови, имајќи ги во предвид критериумите за регионална застапеност
- Регистрација на фирма и вработување
- Висината на грантот е до максимум 1.230.000 денари, со вклучен ДДВ, и корисниците на грантот ќе го добијат на наменска сметка (согласно Оперативните Упатства) со приложување на профактури за набавка на опрема и/или материјали и /или готови производи за понатамошна продажба согласно спецификацијата на бизнис планот.
- На правниот субјект/корисници ќе му се исплати на жиро сметка дополнителен износ од 3000 денари за финансирање на дел од трошоците за регистрација на правниот субјект, кои средства се обезбедени од буџетот на АВРСМ. По регистрација на правен субјект, АВРСМ врши мониторинг за наменско користење на доделените средства од програмата. Во случај на утврдено ненаменско користење на доделените средства, корисникот е должен да ги врати средствата во целост.

Напомена: Лицата кои добиле грант во изминатиот период немаат право за учество во програмата.
Лицата кои имале статус на основач и управител 12 месеци пред аплицирање за оваа програма немаат право на учество за истата дејност.

Преку програмата нема да се поддржи основање на бизниси во следните дејности:

1. Земјоделска дејност, односно дејност од Сектор А/А, Оддел 01 – Растително и животинско производство, лов и услужни дејности поврзани со нив, со исклучок на органско земјоделско производство;
2. Бизниси во дејност од класа 49.32 - Такси служба;
3. Производство и дистрибуција на оружје, односно дејност од класа 25.40 – Производство на

[12] Обуката за претприемништво и развој на претприемачки вештини е задолжителна и ќе биде реализирана од страна на АППРСМ.

оружје и муниција;

4. Финансиски и осигурителни бизниси и активности кои вклучуваат игри на среќа, односно дејност од Сектор К/И – Финансиски дејности и дејности на осигурување.
5. Приватни агенции за вработување
6. Приватни здравствени установи

По исклучок од Точка 1, невработените жени од рурални средини ќе имаат можност да регистрираат правен субјект во земјоделска дејност.

2. ПОДДРШКА ЗА КРЕИРАЊЕ НА НОВИ РАБОТНИ МЕСТА

Поддршката за креирање нови работни места ќе влијае врз поттикнување на вработувањето на невработените лица во микро, мали и средни претпријатија, социјални претпријатија што примарно се насочени кон социјални/општествени цели и чиј профит се реинвестира за остварување на тие цели низ деловно работење или вложување во заедницата и граѓански (непрофитни) организации што се занимаваат со економска активност при вршење на дејност,т.е. активност класифицирана според Националната класификација на дејности со која организациите ги остваруваат своите цели утврдени со статутот.

Наслов на мерката	**2.1. Вработување и раст на правни субјекти**
Цел на мерка	Поддршка во креирање на нови работни места во микро, мали и средни претпријатија, социјални претпријатија и граѓански организации
Целна група	Невработени лица евидентирани во АВРСМ
Опфат на мерката	**1570** невработени лица евидентирани во АВРСМ од следните целни групи: млади лица до 29 години, лица над 29 години, корисници на гарантирана минимална помош и Роми.
Надлежна институција	МЕТ, АВРСМ, ЦРРСМ, УЈП, ЦСР
Висина на финансиската поддршка	
Поддршка за ново вработување до 800.000 денари, или 1.250.000 денари (во зависност од целната група и од бројот на одобрени вработувања). Висината на грантот за вработување на едно лице до 29 години изнесува 250.000 денари. За лица корисници на гарантирана минимална помош, Роми, за лица со попреченост, жени, долгорочно невработени лица и за жени Ромки со завршено средно или високо образование[13] висината на грантот изнесува 220.000 ден, а за невработени над 29 години висината на грантот за вработено едно лице изнесува 160.000 денари.	
Корисници	
Микро, мали и средни претпријатија и граѓански организации заинтересирани за отворање нови работни места. Нови претпријатија основани преку Програмата за Самовработување во 2024 година.	
Начин на пријавување	
Јавен повик/Известување, Пријава, Посредување и повикување од евиденцијата од страна на вработеното лице во Центарот за вработување.	

[13] Работодавач кој ќе аплицира за вработување на оваа целна група ќе има предност при селекцијата

Критериуми
Учеството во програмата и селекцијата на работодавачи ќе се врши во согласност со следните критериуми: ♦ Вкупниот број на работници на неопределено време на денот на аплицирање и пред реализација на поддршката, не треба да биде понизок од просечниот број вработени лица[14] на неопределено време во претходната календарска година, освен ако причините за намалување на бројот на вработени лица на неопределено време се поради прекин на работниот однос (поради отказ од работникот), остварување на право на пензија, смрт или неспособност за работа. ♦ Ги има подмирено сите обврски по основ на исплатени плати и придонеси од задолжително социјално осигурување; ♦ Да нема финансиска загуба во претходната година[15]; ♦ Работодавачот да има најмалку едно вработено лице на неопределено време, со исклучок на граѓанските организации што во моментот на аплицирање можат да немаат вработено лице; ♦ Лицата на кои работниот однос (на определено или неопределено време) им престанал една година пред вработување во активната мерка, нема да бидат поддржувани со повторни вработувања кај истиот работодавач, со исклучок на граѓанските организации; ♦ Бројот на ново вработени лица не може да биде поголем од 50% од просечниот број на вработени лица на неопределено време во претходната календарска година, при што максималниот број неможе да биде поголем од 5 лица кај еден работодавач во една календарска година. Работодавач кој има едно вработено лице во моментот на аплицирање чиј просечен број на вработени во предходната година е 0, граѓанските организации и кај правните субјекти регистрирани по 01.07.2024 година што немаат ниту едно вработено лице, максималниот број на поддржани вработувања изнесува едно лице; ♦ Работодавач за исто лице не може да користи два пати финансиска подршка за вработување без разлика на која мерка се однесува.
Обврски

[14] Терминот „просечен број на вработени“ се однесува само на потребите на имплементацијата на активните програми/мерки за вработување

[15] Овој критериум не важи за правните субјекти кои се регистрирани по 01.07.2023година.

- Работодавачот кој вработува невработено лице во рамките на оваа програма е должен да го вработи лицето на неопределено време со полно работно време и да го задржи во работен однос најмалку 15 месеци доколку се работи за лице на возраст до 29 години, 12 месеци доколку станува збор за лица од следните целни групи:
    1. Корисници на гарантирана минимална помош
    2. Роми
    3. Лица со попреченост
    4. Жени
    5. Долгорочно невработени лица
    6. Жени Ромки со завршено средно и високо образование, сметано од денот на засновање на работниот однос

  За лицата од останатите целни групи над 29 годинин да го заддржи во работен однос минимум 9 месеци.
- Доколку лицето за кое е обезбедено финансиска поддршка му престане работниот однос по било кој основ, освен во случај на смрт или неспособност за работа, работодавачот е должен во рок од 30 дена на негово место да вработи друго евидентирано невработено лице активен барател на работа од истата целна група (во однос на финансиска поддршка), во спротивно е должен да го врати износот на средствата сразмерно со преостанатото време до истекот на рокот.
- Работодавачот е должен целиот период на предвидената обврска да не го намали вкупниот број на вработените на неопределено време (кој го имал на денот на аплицирање, вклучително и бројот на лицата вработени преку оваа мерка), освен во случај на смрт, пензија или неспособност за работа, во спротивно е должен во рок од 30 дена да вработи друго лице- со цел надополнување на бројот, во спротивно е должен да врати сразмерен износ од исплатените средства (износот на субвенција по лице поделен со вкупниот број на месеци).
- Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните Упатства и договорот[16]

Реализација

- Јавен повик
- Апликација
- Селекција
- Вработување
- Потпишување Договор за грант
- Исплата на парични средства ќе биде на наменска сметка со приложување на профактури за набавка на опрема, материјали и готови производи за понатамошна продажба.
- Мониторинг

[16] Договорот се склучува со правното лице и со управителот/одговорното лице – со цел преземање на одговорност за неисплатени обврски во случај на престанок на правниот субјект.

Наслов на мерката	**2.2 Поддршка за вработување на лица со попреченост**
Цел на мерката	Да се зголеми вработливоста и можностите за вработување на евидентираните невработени лица со попреченост
Целна група	Невработени лица со попреченост евидентирани во АВРСМ
Опфат на мерката	**150** невработени лица евидентирани во АВРСМ
Надлежни институции	АВРСМ

Висина на финансиската поддршка

- **Вработување на лице со попреченост на неопределено време,** за што се доделуваат 20 просечни нето плати исплатени во Република Северна Македонија за претходната година пред вработувањето, односно 40 просечни нето плати исплатени во Република Северна Македонија за претходната година пред вработувањето, доколку станува збор за слепо лице или за лице со попреченост што се движи со помош на инвалидска количка.
- **Адаптација на работно место,** за што се доделуваат средства во висина до 100.000 денари
- **Набавка на опрема,** за што се доделуваат средства во висина до 200 просечни нето плати исплатени во Република Северна Македонија во претходната година, при што основен критериум за висината на доделените средства е бројот на вработени лица со попреченост.
- **Работен асистент на лице со попреченост,** кое е вклучено во работно оспособување на негово барање или на барање на работодавачот.
- **Работно оспособување** на вработени и невработени лица со попреченост.

Корисници

- Лица со попреченост кои самостојно вршат дејност како трговец поединец, работодавач или има својство на работодавач.
- Трговски друштва за вработување на лица со попреченост-заштитни друштва.
- Државна администрација.
- Единиците на локалната самоуправа и Град Скопје.
- Јавните претпријатија, агенции, фондови и други државни институции.

Начин на пријавување

Согласно со Законот за вработување на инвалидни лица („Службен весник на РМ“ бр.44/2000, 16/2004, 62/2005, 113/2005, 29/2007, 88/2008, 161/2008, 99/2009, 136/2011, 129/2015, 147/2015 и 27/2016, 99/2018 и „Службен весник на Република Северна Македонија„ бр. 103/21) и Правилникот за критериумите и начинот на доделување неповратни средства од Посебниот фонд („Службен весник на РМ“ бр. 156/2008 и 163/2015).
Барањето за доделување на неповратни средства од **Посебниот фонд** корисникот го поднесува до Управниот одбор на Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, преку Центарот за вработување на чие подрачје е седиштето на работодавачот.

Критериуми

Критериумите се дефинирани со Правилникот за критериумите и начинот доделување на неповратни средства од Посебниот фонд за подобрување на условите за вработување и работење на лица со попреченост („Службен весник на РМ“ бр. 156/2008 и 163/2015).

Обврски

- При вработување на лице со попреченост, корисникот на средствата е должен да создаде соодветни услови за работење и адаптација на работното место во зависност од работното место, видот и степенот на образованието и видот и степенот на попреченост на лицето со попреченост што се вработува;
- Корисникот на средства од Посебниот фонд не смее да го намали вкупниот број на вработени лица со попреченост за чие вработување се користени неповратни средства (во рок од 3 години од денот на вработувањето на лицето со попреченост за кое се искористени средства по основ на вработување, освен ако престанокот е по сила на закон или во случај на смрт, или 3 години од денот на доделувањето средства за набавка на опрема);
- Корисникот на средства е должен на вработените лица со попреченост редовно да им исплаќа плата во согласност со закон, колективен договор и договорот за вработување и
- Лицата со попреченост треба да работат на соодветно работно место во согласност со наодот.

Реализација

- Управниот одбор на Агенцијата за вработување донесува решение за доделување на средства од Посебниот фонд по поднесено барање во рок од 90 дена од денот на поднесување на барањето;
- Врз основа на донесеното решение, се изготвува Договор за исплата на доделени средства од Посебниот фонд и
- По доставување на банкарска гаранција од страна на корисникот на средствата, се врши исплата на доделените средства.

3. ОБУКИ

Обуките имаат за цел да ги подобрат вештините и квалификациите на невработените лица за нивна поуспешна интеграција на пазарот на труд.

Наслов на мерката	**3.1 Обука на работно место кај конкретен работодавач**
Цел на мерката	Целта на мерката е стекнување на вештини на невработените лица за извршување на работните задачи во согласност со потребите на работодавачот
Целна група	Невработени лица од евиденцијата на АВРСМ, со фокус на корисници на ГМП, жени, Роми, млади до 29 г., лица со попреченост и долгорочно невработени
Опфат на мерката	245 невработени лица евидентирани во АВРСМ
Надлежна институција	АВРСМ, ЦРРСМ и УЈП
Висина на финансиската поддршка	
Лица што ќе посетуваат обука ќе добијат месечен надоместок во висина од **12.000 денари** со вклучено осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионална болест и данок на личен доход за времетраењето на обуката до 3 месеци. Надоместоците кон невработените лица ќе бидат исплатени од страна на АВРСМ. **На работодавачот** ќе му биде исплатен еднократен износ од 25.000 денари по обучено лице по завршена обука.	
Корисници	
Невработени лица од евиденција на АВРСМ Работодавачи	
Начин на пријавување	
За работодавачи: Јавен повик/Известување, Пријава за учество во програмата, Програма за обука **За невработени лица:** Пребарување од евиденцијата на невработени лица, врз основа на профилирање и ИПВ и индивидуален план за активација, Пријава и изјава за согласност.	
Критериуми	
За работодавачи: ♦ Во однос на бројот на лицата кои што ќе посетуваат обука, работодавачот може да аплицира за мерката за број не поголем од половина од бројот на вработени, пропорционално на бројот на вработени лица кај истиот, во моментот на апликација;	

- На денот на аплицирање ги имаат подмирено сите обврски врз основа на исплатени плати и придонеси од задолжително социјално осигурување и

За невработени лица:

- Невработени лица евидентирани во АВРСМ

КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ

По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица што нема да се вработат, ќе имаат можност за учество во други програми и мерки од Оперативниот план.
Работодавач што ќе вработи повеќе од 50% од лицата што биле на обука, за тие лица ќе може да ги користи мерките од Програмата 2 во согласност со утврдените критериуми.

Обврски

За работодавачи:

- Работодавачот е должен да ја спроведе програмата за обука (неверификуван) во согласност со претходно утврден план за неа;
- Работодавачот е должен да назначи ментор за лицата на обука;
- Работодавачот има обврска да вработи најмалку 50%[17] од лицата вклучени во обуката со полно работно време во траење од најмалку 3 месеци. Доколку работодавачот не заснова работен однос со најмалку 50% од вклучените лица во обуката или доколку на истите по засновање на работниот однос во период од 3 месеци им престане работниот однос, освен во случај на смрт или неспособност за работа, должен е да вработи друго невработено лице од лицата вклучени во обуката или друго евидентирано невработено лице, во спротивно должен е да ги врати средствата исплатени по обучено невработено лице за лицата кои не ги вработил, а кои се утврдени со договорот;
- Максималниот број на лица за вклучување во обука е 3 лица доколку се пријави работодавач со еден вработен. Максималниот број на лица за вклучување во обука кај еден работодавач изнесува 12 лица сразмерно на претходно наведениот однос број на вработени- број на лица кои можат да бидат вклучени во обука.
- За време на обуката и периодот за кој работодавачот има обврска да го задржи лицето на работа (6 месеци), работодавачот е должен да не го намали вкупниот број на работници на неопределено време кој го имал на денот на аплицирање. Во спротивно е должен да го врати целиот исплатен износ;
- Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот.

За невработени лица:

- За времетраење на обуката кандидатот е должен: редовно да ја посетува обуката и да ги извршува доделените работни задачи; во случај на спреченост за присуство на работното место - во рок од 24 часа да го извести работодавачот за причината поради која отсуствува и донесе документ за оправдување, во спротивно ќе биде исклучен од обуката; да биде дисциплиниран и да го почитува пропишаниот ред и почитува имотот, средствата за работа и совесно да ракува со доверените материјали; во случај да направи штета за време на обуката поради несовесно однесување или крајно

[17] Доколку работодавачот обучувал едно лице, има обврска да го вработи истото.

невнимание, должен е истата да ја надомести на работодавачот. Правото на обука на кандидатот престанува: ако кандидатот самоволно ја напушти обуката; ако е исклучен поради неоправдано отсуство од обуката; ако направи штета поради несовесно однесување или крајно невнимание и ако од оправдани причини (болест, вработување, основач или управител на правен субјект, отслужување на воен рок) не присуствувал на најмалку 70% од обуката. Освен во случај ако престанокот на обуката е од оправдани причини, во сите други наведени случаи кандидатот се брише од евиденција на невработени лица за период од една година. На невработените лица кои присуствувале на минимум 70% од предвидените часови за тој месецим се исплаќа 12.000 денари месечно (со вклучен данок на личен доход и осигурување во случај на несреќа при работа и професионално заболување);

- Кандидатот што ќе ја заврши обуката и му е понудено вработување, должен е да заснова работен однос кај работодавачот. Доколку не заснова работен однос е должен да ги врати средствата;
- Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот.

Реализација

- Јавен повик за работодавачи
- Пријава за учество во обуката од заинтересирани работодавачи
- Пребарување и директно упатување кај работодавач
- Договор со работодавач и со невработено лице
- Обука на невработени лица
- Вработување
- Мониторинг

Наслов на мерката	**3.2 Обуки за побарувани занимања на пазарот на трудот**
Цел на мерката	Целта на мерката е преку обука да се задоволат потребите од побарувани занимања[18], социјални услуги[19] и квалификации што водат до „зелени работни места“, е-трговија.[20]
Целна група	Невработени лица од евиденцијата на АВРСМ
Опфат на мерката	**600** невработени лица
Надлежна институција	МЕТ, АВРСМ, МОН, ЦОВ, и верификувани спроведувачи на обуки

[18] При изборот на занимања , обврзно да се вклучи и обука за занимање пожарникар

[19] Согласно новиот Закон за социјална заштита - се лични асистенти за лица со попреченост и даватели на услуга:помош и нега во домот-негователи

[20] При определување на побарувани занимања ќе бидат користени и резултатите од последната Анкета за потребата од вештини на пазарот на труд спроведена од АВРСМ.

Висина на финансиската поддршка
Лицата што ќе посетуваат обука ќе добијат месечен надоместок во висина од **12.000 денари** со вклучено осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа ипрофесионална болест и данок на личен доход за времетраењето на обуката. **Спроведувачите на обука** ќе добијат надоместок од вкупно 30.000 денари по обучено лице. Обуката ќе се реализира во времетраење од 3 месеци. Предност за вклучување во обуките ќе имаат корисниците на гарантирана минимална помош. Надоместок за мобилност во износ од 3.000 денари месечно, за лице кое ќе се вклучи во обука, доколку не е обезбедена во ЦВ во неговото место на живеење туку во најблиското подрачје на друг центар за вработување.[21]
Корисници
Невработени лица од евиденција на АВРСМ со завршено минимум основно образование или степен на образование согласно верификуваната програма
Начин на пријавување
За спроведувачи на обука: Јавен повик, Пријава за учество во обуките од страна на верификувани спроведувачи преку јавен повик објавен од ЦОВ и/или од регистарот на верификувани спроведувачи на ЦОВ и МОН. **За невработени лица:** Јавен повик/Известување, пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање, ИПВ и индивидуален план за активација, Пријава и Изјава за согласност.
Критериуми
За спроведувачите на обука: ♦ Спроведувачот на обука за побарувани занимања треба да има важечка верификација за реализација на обука **За невработени лица:** ♦ Исполнети минимални квалификации за следење на обуката
КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица имаат можност за учество во други програми и мерки од Оперативниот план.
Обврски
За спроведувачи на обука ♦ Спроведува обука верификувана од ЦОВ и МОН; ♦ Доставува месечен извештај за присутност на лицата, извештај за резултатите од

[21] Вкупниот број на невработени лица кои ќе можат да добијат надоместок за мобилност изнесува 60, и ќе доделува се до искористување на средствата од буџетот на мерката.

месечната реализација на обуките

- Спроведува проверка на стекнатите знаења на кандидатите пред Комисија и издава соодветен документ пропишан од Министерството за образование и наука (МОН) и/или од Центарот за образование на возрасните (ЦОВ)
- На лицата кои успешно ќе го положат испитот им издава сертификат пропишан од МОН/ЦОВ
- Спроведувачот на обука доставува завршен извештај и евалуација за реализираната обука
- Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот

За невработени лица:

- За времетраење на обуката кандидатот е должен: редовно да ја посетува обуката, во случај на спреченост за присуство, во рок од 24 часа да го извести спроведувачот на обукатаза причината поради која отсуствува и да донесе документ за оправдување, во спротивно ќе биде исклучен од обуката; да биде дисциплиниран, да го почитува пропишаниот ред и да го чува имотот, средствата за работа и совесно да ракува со доверените материјали; во случај да направи штета за време на обуката поради несовесно однесување или крајно невнимание, должен е истата да ја надомести. Кандидатот кој ќе престане да ја посетува обуката односно практичната работа од неоправдани причини се брише од евиденција на невработени во рок од една година и
- Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот

Реализација

- Јавен повик за спроведувачи на обуки;
- Пријава за учество на спроведувачи на обука;
- Селекција на спроведувачи на обука;
- Јавен повик за невработени лица и пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ;
- Селекција на невработени лица;
- Обука на невработени лица и
- Мониторинг.

Наслов на мерката	**3.3 Обуки за возачи за Ц, ЦЕ и Д - категорија**
Цел на мерката	Зголемување на вработливоста на евидентираните невработените лица преку стекнување на вештини, согласно побарувањата во сообраќајната струка и искажаните потреби за работна сила во оваа стопанска гранка и нивно вработување
Целна група	Невработени лица од евиденцијата на АВРСМ

Опфат на мерката	**200** невработени лица евидентирани во АВРСМ
Надлежна институција	МЕТ, АВРСМ, Авто школи

Висина на финансиската поддршка

Обуките и полагањата ќе се реализираат во лиценцирани автошколи. Обуките ќе бидат насочени кон занимања кои се побарувани на пазарот на трудот во сообраќајната струка т.е. ќе бидат насочени кон задоволување на потребите од возачи со положен возачки испит за категорија „Ц“, „ЦЕ” и „Д“ кај спроведувачи на обуки пријавени на јавен оглас. Лицата кои успешно ќе ја завршат обуката, ќе имаат право да полагаат за возачки испит во лиценцирани испитни центри. Обуката ќе трае еден месец.

Корисници

Невработени лица од евиденција на АВРСМ со завршено минимум основно образование

Начин на пријавување

За спроведувачи на обука:
Постапка за доделување на договор за јавна набавка

За невработени лица:
Јавен повик/Известување, пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ, Пријава и Изјава за согласност.

Критериуми

За спроведувачите на обука:

- Обуките ќе се спроведуваат од страна на селектирани лиценцирани автошколи, а по завршувањето на обуката (теоретски и практичен дел), успешните кандидати ќе полагаат за возачки испит за категорија „Ц“, ЦЕ или „Д“ во испитни центри лиценцирани за организирање и спроведување на возачки испит за оваа категорија.

За невработени лица:

- Лицата заинтересирани за учество во обуката да се од евиденцијата на активни баратели на работа во АВРСМ;
- Исполнети минимални квалификации за следење на обуката.
- Лицата кои ќе се вклучат во обуката за „Ц“ категорија да имаат претходно добиена (минимум 1 година), полни 21 година и важечка возачка дозвола за категорија „Б“,
- Лицата кои ќе се вклучат во обуката за „ЦЕ“ категорија да имаат претходно добиена (минимум 1 година), полни 21 година и важечка возачка дозвола за категорија „Ц“,
- Лицата кои ќе се вклучат во обуката за „Д“ категорија да имаат претходно добиена (минимум 2 години), полни 24 години и важечка дозвола за категорија „Ц“;

КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ

По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица имаат можност за учество во други програми и мерки од Оперативниот план

Обврски

За спроведувачи на обука

- Спроведува обука.
- Доставува месечен извештај за присутност на лицата, извештај за резултатите од месечната реализација на обуките;
- Спроведува проверка на стекнатите знаења на кандидатите пред Комисија и издава соодветен документ;
- За бројот на лицата кои успешно ќе го положат испитот им издава потврда;
- Лиценцираната автошкола доставува завршен извештај до АВРСМ.

За невработени лица:

- Редовна посета на обуката;
- Лицето кое ќе престане да ја посетува обуката од неоправдан причини се брише од евиденција на невработени во рок од една година;
- По завршената обука и положен испит, невработеното лице ќе се стекне со потврда за издавање на возачка дозвола за категорија „Ц“, ЦЕ или „Д“, податок што ќе биде внесен во индивидуалното досие на евидентираното невработено лице. Лицето кое се стекнало со потврда за издавање на возачка дозвола ќе треба да се обрати до центарот за вработување за да се информира за слободни работни места и да се пријави доколку има слободно работно место. Доколку работодавачот му понуди работно место, лицето има обврска да го прифати Во спротивно доколку лицето одбие должно е да го врати целокупниот износ на трошоци за спроведената обука. Во случај лицето да не го положи испитот во предвидениот рок има право повторно да го полага на сопствен трошок.
- Кандидатот има обврска во рок од 4 месеци месеци од завршување на обуката да го полага испитот за стекнување со возачка дозвола за Ц, ЦЕ и Д- категорија.
- По стекнување на возачка дозвола невработеното лице има обврска да побара во локалниот центар за вработување, вработување за работно место соодветно на видот на категорија на возило за што има стекнато возачка дозвола. Доколку има такви слободни работни места и работодавачот се согласи да се вработи, лицето треба да го прифати понуденото работно место и да остане во работен однос минимум 2 години со исклучок доколку работодавачот му даде отказ од работа.. Во спротивно ќе треба да ги врати средствата во целосен износ, а кои се однесуваат на трошоците за спроведена обука.
- Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот.

Реализација

- Постапка за доделување на договор за јавна набавка;
- Селекција на спроведувачи на обука;
- Јавен повик за невработени лица и пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ;
- Селекција на невработени лица;
- Обука на невработени лица;
- Мониторинг.

Наслов на мерката	**3.4 А Обука за основни вештини - странски јазици (пилот мерка)**
Цел на мерката	Мерката има за цел невработените лица да се здобијат со знаење на странски јазици, заради зголемување на нивната вработливост и конкурентност на пазарот на трудот
Целна група	Невработени лица евидентирани во АВРСМ со минимум основно образование
Опфат на мерката	**320** невработени лица евидентирани во АВРСМ
Опис на мерката	Спроведување на обуки за странски јазици кои ќе бидат насочени кон курсевите (степените) кои ги покриваат нивоата на Европската јазична рамка на Советот на Европа, за еден од трите најчесто користени јазици на Европската Унија (англиски, француски, германски)
Надлежна институција	МЕТ, АВРСМ, и спроведувачи на обуки
Висина на финансиската поддршка	
Спроведувачите на обука ќе добијат надоместок во висина на цената искажана во понудата на најповолниот понудувач	
Корисници	
Невработени лица од евиденција на АВРСМ	
Начин на пријавување	
За спроведувачи на обука: • Постапка за доделување на договор за јавна набавка/јавен повик **За невработени лица:** Јавен повик/Известување, пребарување од евиденција на невработени лица врз основа	

на профилирање и ИПВ, Пријава и Изјава за согласност

Критериуми

За спроведувачите на обука:

- Да ги исполнуваат критериумите дефинирани во тендерската документација/јавниот повик

За невработени лица:

- Исполнети квалификации за следење на обуката

КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ

По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица кои нема да се вработат ќе имаат можност за искористување на други програми и мерки од Оперативниот план

Обврски

За невработени лица:

- Редовна посета на обуката;
- Лицето кое ќе престане да ја следи обуката од неоправдани причини се брише од евиденција на невработени во рок од една година;
- Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот;
- Полагање на завршен испит за диплома. Во случај лицето да не положи испитот има право повторно да го полага на сопствен трошок.

За спроведувачите на обука:

- Да направи претходна проверка на нивото на знаење на кандидатите со цел вклучување во обуката;
- Да направи селекција на кандидатите пред започнување на обуката;
- Да ја спроведе обуката, со предавач кој поседува соодветен документ (уверение, диплома, сертификат и сл.);
- Да издаде уверение за активно следена обука и диплома/сертификат за успешно положен испит.

Реализација

- Постапка за доделување на договор за јавна набавка
- Јавен повик за невработени лица и пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ;
- Постапка за доделување на договор за јавна набавка
- Селекција на спроведувачи на обука;
- Проверка на нивото на знаење на кандидатите со цел вклучување во обуката;

- Обука на невработени лица во Скопскиот и во другите плански региони на Република Северна Македонија, во период од максимум 4 (четири) месеци од денот на формирање на конечните ранг листи, во групи од минимум 10 (десет) слушатели
- Издавање на уверениеза редовна посетувана обука;
- Полагање испит(и) за официјална акредитирана сертификација во соодветната област;
- Издавање на сертификат за успешно положен испит(и);
- Мониторинг.

Наслов на мерката	**3.4 Б Обука за основни вештини - компјутери (пилот мерка)**
Цел на мерката	Мерката има за цел невработените лица да се здобијат со основни компјутерски вештини односно дигитална писменост,заради зголемување на нивната вработливост и конкурентност напазарот на трудот
Целна група	Невработени лица евидентирани во АВРСМ со минимум основно образование
Опфат на мерката	**400**невработени лица евидентирани во АВРСМ
Опис на мерката	Спроведување на обуки за основни компјутерски вештини кои ќе бидат насочени кон клучните апликации кои ги покриваат вештините за обработка на текстови (MS Word), вештините за работа со табели и пресметки (MS Excel), вештините за работа со програми за презентација (MS Power Point), вештините за работа со дата бази на податоци (MS Access) и вештините за работа на интернет и електронска пошта (Internet и MS Outlook).
Надлежна институција	МЕТ, АВРСМ и спроведувачи на обуки
Висина на финансиската поддршка	
Спроведувачите на обука ќе добијат надоместок во висина на цената искажана во понудата на најповолниот понудувач	
Корисници	
Невработени лица од евиденција на АВРСМ	
Начин на пријавување	
За спроведувачи на обука:	

- Постапка за доделување на договор за јавна набавка/јавен повик

За невработени лица:
Јавен повик/Известување, пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ, Пријава и Изјава за согласност

Критериуми

За спроведувачите на обука:

- Да ги исполнуваат критериумите дефинирани во тендерската документација/јавниот повик

За невработени лица:

- Исполнети квалификации за следење на обуката

КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ

По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица кои нема да се вработат ќе имаат можност за искористување на други програми и мерки од Оперативниот план

Обврски

За невработени лица:

- Редовно посетување на обука;
- Лицето кое ќе престане да ја следи обуката од неоправдани причини се брише од евиденција на невработени во рок од една година;
- Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот;
- Полагање на завршен испит за диплома/сертификат. Во случај лицето да не положи испитот има право повторно да го полага на сопствен трошок.

За спроведувачите на обука:

- Да направи претходна проверка на нивото на знаење на кандидатите со цел вклучување во обуката
- Да направи селекција на кандидатите пред започнување на обуката
- Да ја спроведе обуката, со предавач кој поседува соодветен документ (уверение, диплома, сертификат и сл.)
- Да издаде уверение за активно следена обука и диплома/сертификат за успешно положен испит.

Реализација

- Постапка за доделување на договор за јавна набавка
- Јавен повик за невработени лица и пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ;

- Постапка за доделување на договор за јавна набавка
- Селекција на спроведувачи на обука;
- Проверка на нивото на знаење на кандидатите со цел вклучување во обуката;
- Обука на невработени лица во Скопскиот и во другите плански региони на Република Северна Македонија, во период од максимум 4 (четири) месеци од денот на формирање на конечните ранг листи, во групи од минимум 10 (десет) слушатели
- Издавање на уверениеза редовна посетувана обука;
- Полагање испит(и);
- Издавање на сертификат за успешно положен испит(и);
- Мониторинг.

Наслов на мерката	**3.5 Обуки за претприемништво, бизнис планирање и развој на бизнис вештини (пилот мерка)**
Цел на мерката	Зголемување на вработливоста, стекнување со неопходни вештини и знаења за водење бизнис
Целна група	Евидентирани невработени лица во АВРСМ
Опфат на мерката	**500 евидентирани невработени лица**
Надлежна институција	МЕТ, АВРСМ,УНДП верификуван/и спроведувач/и на обука
Висина на финансиската поддршка	
Обуките за претприемништво, бизнис планирање и развој на бизнис вештини ке бидат реализирани од страна на верификуван/и спроведувач/и на обука	
Корисници	
Евидентирани невработени лица кои сакаат да се стекнат со знаења и вештини за водење бизнис	
Реализација на обуките	
Обуките ќе бидат реализирани согласно четири дневната програма за обуки која што ги содржи сите неопходни модули за успешно совладување на основите на претприемништво. Модули на програмата: • Концепт на претприемништво и водење бизнис • Дигитализација на бизнис операции • Вештини и алатки за планирање на бизнисот • Маркетинг план • Продажба • План за производство • Финансии	

- Инвестиционен план

Еден циклус на обука ке биде со времетраење од 24 часа распоредени во четири дена, односно 6 часа дневно.
Можноста за посетување обуки ќе трае до најдоцна крај на ноември тековната година.

По успешно завршување на обуката, лицата ке добијат сертификат за посетена обука, со што, доколку ги исполнуваат условите за учество, ке имаат право да се вклучат во програмата за Самовработување директно во фазата на изработка на БП.

Обврски

За да се смета дека обуката е успешно завршена и лицата да се стекнат со право на сертификат, истите ке имаат обврска да ја посетуваат обуката во висина од најмалку 80% од вкупниот број на часови предвидени за обука.

КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ

Лицата кои успешно ќе ја завршат обуката и се здобијат со право на сертификат, ке имаат можност да се вклучат во наредниот повик за програмата за Самовработување директно во фазата за изработка на бизнис план.

Начин на пријавување

Јавен повик/Известување,Пребарување од евиденција, Пријава за учество во програмата

Наслов на мерката	**3.6 Напреди бизнис обуки – лиценцирани обуки со признаен меѓународен сертификат (пилот мерка)**
Цел на мерката	Мерката има за цел да се надградат вештините на невработените лица на возраст до 45 години во областа на бизнисот и професионалниот развој заради зголемување на нивната конкурентност и побрза интеграција на пазарот на трудот.
Целна група	Невработени лица до 45 години, евидентирани во АВРСМ со минимум завршено средно образование
Опфат на мерката	120 невработени лица евидентирани во АВРСМ
Опис на мерката	Обуките за напредни вештини од областа на бизнисот и професионалниот развој ќе се спроведуваат за следниве модуларни програмски пакети: **<u>Marketing Specialist with AI Applications</u>** Овој курс е дизајниран за совладување на основите на маркетингот, дигиталниот маркетинг и современите технологии засновани на вештачка интелигенција (AI). Овој курс овозможува развивање стратегии, креирање содржина за социјални медиуми, управување со брендовите и задржување клиенти преку лојални програми. Посебен фокус е ставен на аналитика, рекламирање, и интегрирани маркетинг комуникации за оптимизирани резултати. Исто така ќе се истражуваат AI алатки за автоматизација, персонализација, анализа на податоци и предиктивен маркетинг. Спроведувачот треба да е авторизиран тренинг центар за спроведување на VMEDU и IBM официјални обуки. За да се биде Marketing Specialist with AI Applications потребно е да се посетат следниве модули: Marketing Specialist (80 часа); Generative AI (16 часа); AI Апликации за дигитален маркетинг (20) Обука за планирање и развој на кариера (16 часа), Работа на реален проект (40 часа), како и полагање на официјален испит за да се добие сертификатот (172) **Работни позиции:** Маркетинг специјалист; Дигитален маркетинг експерт; Менаџер за социјални медиуми; Менаџер за бренд; Маркетинг аналитичар; Специјалист за рекламирање; Специјалист за CRM и лојалност; Специјалист за AI во маркетинг **Индустрии:** Е-трговија; Медиуми и забавна индустрија;

	Технологија и софтвер; Здравство; Образование; Производство и малопродажба; Финансии и банкарство; Патувања и угостителство <u>**Materials Control Specialist**</u> Овој курс е дизајниран за совладување на принципите на управување со материјали, логистика и оптимизација на залихи. Овој курс овозможува планирање, организирање и контролирање ресурси за ефикасно функционирање на синџирот на снабдување. Курсот исто така опфаќа анализа на податоци, дигитални алатки за управување со материјали и стратегии за минимизирање на трошоците и зголемување на ефикасноста. За да се биде Materials Control Specialist потребно е да се посетат следниве модули: Вовед во управување со материјали и залихи (9 часа); Планирање на потребите за материјали (MRP) (16 часа); Оптимизација на залихи и минимизирање на трошоци (16 часа); Управување со добавувачи и снабдување (16 часа); Користење на дигитални алатки за контрола на материјали (12 часа); Логистика и дистрибуција (16 часа); Следење на перформансите и анализирање на податоци (16 часа); Generative AI (16 часа); **Работа на реален проект (40 часа)** Обука за планирање и развој на кариера (16 часа) За да се добие сертификатот "Materials Control Specialist", потребно е да се посетат сите модули (вкупно 173 часа) и да се положи официјалниот завршен испит на Lean Six Sigma. Спроведувачот треба да е авторизиран тренинг центар за спроведување на за спроведување на VMEdu и IBM официјални обуки. **Работни позиции:** Специјалист за контрола на материјали; Логистички координатор; Специјалист за снабдување; Менаџер за управување со залихи; Аналитичар за логистика; Менаџер за синџир на снабдување **Индустрии:** Производство; Малопродажба и трговија; Градежништво; Енергетика и ресурси; Автомобилска индустрија; Здравство; Транспорт и логистика; <u>**Project Manager**</u> Оваа обука е наменета за започнување кариера како проектен

менаџер, без потреба од претходно искуство. Програмата се состои од осум модули кои опфаќаат клучни аспекти на управување со проекти, вклучувајќи основи, планирање, комуникација, управување со ризици и вовед во Agile и Scrum методологиите.
Целта на обуката е започнување на основите на проектниот менаџмент и истражување на улогите, одговорностите и клучните вештини за проектните менаџери, создавање проектни планови, подготвување временски рамки и буџети, како и управување со ризици преку практични алатки како SWOT анализа и матрици за ризик.
Програмата опфаќа теми како комуникација и ангажирање на засегнатите страни, градење доверливи тимови и користење на Agile практики за прилагодливо и интерактивно управување со проекти. Со помош на реални примери, ќе се овозможува создавање на артефакти како проектни планови, матрици за улоги и одговорности и планови за комуникација. Спроведувачот треба да е авторизиран тренинг центар за спроведување на IBM официјални обуки, и да е авторизиран тренинг центар за спроведување на VMEDU официјални обуки и да е авторизиран центар за тестирање на Certiport официјални обуки.
За да се биде Project Manager потребно е да се посетат следниве модули: **Project Management (80 часа) , Scrum Developer (24 часа);** Generative AI (8 часа), **Работа на реален проект (40 часа) Обука за планирање и развој на кариера (16 часа)** како и полагање на официјален испит PMI Project Management Ready за да се добие сертификат PMI Project Management Ready. (168)
Работни позиции: Проектен менаџер; Асистент проектен менаџер; Scrum Master; Agile Coach; Координатор за управување со проекти; Менаџер за операции; Аналитичар за бизнис процеси
Индустрии: Информациски технологии (ИТ); Финансии; Здравство; Образование; Производство; Консултантски услуги; Е-трговија; Градежништво; Јавна администрација

<u>Quality Control Specialist</u>
Овој курс е дизајниран за совладување на основите на управување со квалитетот, инспекцијата и контролните процеси за осигурување на високите стандарди во различни индустрии. Курсот овозможува применување стандарди за квалитет, како што е ISO 9001, користење аналитички алатки за идентификација на проблеми и развивање стратегии за континуирано подобрување. Посебен акцент е ставен на

	управување со ризици, минимизирање на дефекти и користење на Lean методологии за оптимизација на процесите. Спроведувачот треба да биде акредитиран тренинг центар од страна на PECB (Professional Evaluation and Certification Board) за официјални обуки и сертификација. За да се биде Quality Control Specialist, потребно е да се посетат следниве модули: Вовед во системи за управување со квалитет (12 часа); Основи на инспекција и тестирање (16 часа); Стандарди за квалитет и сертификација (20 часа); Анализа на податоци и статистички методи за контрола на квалитет (18 часа); Идентификација и управување со ризици (14 часа); Континуирано подобрување и Lean методологии (20 часа); AI Apps за Quality Control (16) , Generative AI (8 часа), **Работа на реален проект (40 часа) ,** Обука за планирање и развој на кариера (16 часа). Полагање на официјален завршен PECB/ISO 9001 испит е исто така задолжително за добивање на сертификатот. (164) **Работни позиции:** Специјалист за контрола на квалитет; Менаџер за осигурување на квалитет; Аналитичар за квалитет; Координатор за ISO стандардизација; Специјалист за инспекција и тестирање; **Индустрии:** Производство; Храна и пијалаци; Градежништво; Здравство; Технологија и софтвер; Енергетика и ресурси.
Надлежна институција	МЕТ, АВРСМ, МДТ и лиценцирани спроведувачи на обуки
Висина на финансиската поддршка	
Спроведувачите на обука ќе добијат надоместок во висина на целосен износ од проценетата пазарна цена за горенаведените видови на обуки	
Корисници	
Невработени лица од евиденција на АВРСМ	
Начин на пријавување	
За спроведувачи на обука: Постапка за доделување на договор за јавна набавка **За невработени лица:** Јавен повик/Известување, пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ, Пријава и Изјава за согласност	
Критериуми	
За спроведувачите на обука: ♦ Да ги исполнуваат критериумите дефинирани во тендерската документација ♦ Да бидат лиценцирани спроведувачи на обуки	

За невработени лица:

- Исполнети квалификации за следење на обуката

КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ

По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица кои нема да се вработат ќе имаат можност за учество во други програми и мерки од Оперативниот план.

Обврски

За невработени лица:

- Редовна посета на обуката;
- Лицето кое ќе престане да ја посетува обуката од неоправдан причини се брише од евиденција на невработени во рок од една година;
- Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот;
- Полагање на испит за акредитиран сертификат. Во случај лицето да не го положи испитот има право повторно да го полага на сопствен трошок. Доколку од денот во случај лицето да не го положи од првпат испитот и во рок од 3 месеци не пријави повторно полагање на сопствен трошок, има обврска да врати средства во износ од 10% од целокупниот износ на модулот во кој било вклучено лицето на обука.

За спроведувачите на обука:

- Да направи претходна проверка на нивото на знаење на кандидатите со цел вклучување во обуката;
- Да направи селекција на кандидатите пред започнување на обуката врз основа на критериуми утврдени во оперативните упатства и јавниот повик;
- Да ја спроведе обуката (online или со физичко присуство) со предавач кој поседува соодветен документ (уверение, диплома, сертификат и сл.);
- Да издаде уверение за редовно посетувана обука и акредитиран сертификат за успешно положен испит.

Обврски

За невработени лица:

- Редовна посета на обуката;
- Лицето кое ќе престане да ја посетува обуката од неоправдан причини се брише од евиденција на невработени во рок од една година;
- Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот;
- Полагање на испит за акредитиран сертификат. Во случај лицето да не го положи испитот има право повторно да го полага на сопствен трошок. Доколку од денот во случај лицето да не го положи од првпат испитот и во рок од 3 месеци не пријави повторно полагање на сопствен трошок, има обврска да врати средства во износ од 10% од целокупниот износ на модулот во кој било вклучено лицето на обука.

За спроведувачите на обука:

- Да направи претходна проверка на нивото на знаење на кандидатите со цел вклучување во обуката;
- Да направи селекција на кандидатите пред започнување на обуката врз основа на критериуми утврдени во оперативните упатства и јавниот повик;
- Да ја спроведе обуката (online или со физичко присуство) во зависност од барањата на невработените лица со предавач кој поседува соодветен документ (уверение, диплома, сертификат и сл.);
- Да издаде уверение за редовно посетувана обука и акредитиран сертификат за успешно положен испит.

Реализација

- Постапка за доделување на договор за јавна набавка;
- Селекција на спроведувачи на обука;
- Јавен повик за невработени лица и пребарување од евиденција на невработени лица - врз основа на профилирање и ИПВ;
- Проверка на нивото на знаење на кандидатите со цел вклучување во обуката;
- Обука на невработени лица во Скопскиот и во другите плански региони на Република Северна Македонија, во период од максимум 4 (четири) месеци од денот на формирање на конечните ранг листи, во групи до 10 (десет) слушатели по програмски пакет, односно online во зависност од пројавениот интерес на таргетираната категорија на евидентирани невработени лица за учество во мерката
- Издавање на уверение за редовно посетувана обука (70% од часовите);
- Полагање испит(и) за официјална акредитирана сертификација во соодветната област;
- Издавање на сертификат за успешно положен испит(и);
- Мониторинг

4.ОБУКИ ЗА РАЗВОЈ НА ДИГИТАЛНИ ВЕШТИНИ

Наслов на мерката	**4. Обуки за напредни ИТ вештини**
Цел на мерката	Мерката има за цел да се надградат вештините на невработените лица на возраст до 40 години во областа на информациските технологии заради зголемување на нивната конкурентност и побрза интеграција на пазарот на трудот.
Целна група	Невработени лица до 40 години, евидентирани во АВРСМ со минимум завршено средно образование
Опфат на мерката	**350** невработени лица евидентирани во АВРСМ
Опис на мерката	Обуките за напредни вештини од областа на информациските технологии ќе се спроведуваат за следниве модуларни програмски пакети: **<u>Data&AI Analyst</u> (25 лица)** Улогата на Microsoft Data&AI аналитичар е интегрална, фокусирајќи се на искористување на податоците и вештачката интелигенција за да се извлечат информации важни за функционирање на компанијата, да се донесуваат информирани одлуки и да се поттикнат иновациите. Имено, аналитичарите на податоци и вештачка интелигенција собираат, чистат и анализираат големи количини на податоци користејќи различни алатки и техники. Тие извлекуваат значајни податоци, идентификуваат обрасци и интерпретираат податоци за да извлечат препораки за деловните активности. Аналитичарите применуваат алгоритми за машинско учење, предвидливо моделирање и техники за вештачка интелигенција за да ги анализираат трендовите на податоците, да ги предвидат резултатите и да ги автоматизираат процесите на донесување одлуки. Тие работат на имплементација на решенија за вештачка интелигенција кои ја зголемуваат ефикасноста, точноста и иновативноста во организациите. Дизајнираат, развиваат и оптимизираат модели за машинско учење, невронски мрежи и алгоритми кои решаваат сложени деловни проблеми, ги подобруваат процесите и создаваат иновативни решенија користејќи технологии за вештачка интелигенција. За да се биде Data&AI За формирање на успешен професионалец во областа на анализа на податоци со вештачка интелигенција, потребно е индивидуата да помине низ група на подготвителни обуки како што се (DP 080) Quering Data With Microsoft Transact- SQL; (DP 900) Microsoft Azure Data Fundamentals; Generative AI; (PL 300) Analyzing Data with Power BI; Analyzing Data with Python;

	CertNexus/Microsoft Generative AI, работа на реален проект, обука за развој на кариера. Сите овие обуки се групирани според потребите на работната позиција, а времетраењето на овој пакет обуки е 205 часа. Работни позиции – аналитичар на податоци, machine learning специјалист. По комплетирање на пакетот обуки, потребно е да се полагаат и испити со кои поединецот ќе се стекне со сертификати- PL-300: Analyzing data with PowerBI, како и CertNexus/Microsft Generative AI. Овие сертификати ќе служат како показател за нивото на обученост на Data & AI analyst-от.Индустрија – Оваа професија наоѓа примена во сите типови на компании односно како пример : Телеком, Банки, ИТ компании, Државен сектор, Медицина, Образование, **<u>Autodesk 3D Artist</u> (20 лица)** Autodesk 3D Artist користи софтверски алатки на Autodesk како AutoCAD, 3ds Max и Maya за да создаде детални 3D модели, анимации и визуелизации во различни индустрии, вклучувајќи архитектура, инженерство, игри, филм и дизајн на производи. Тие дизајнираат и моделираат предмети, околини или ликови, додавајќи текстури, осветлување и реалистично прикажување за да ги оживеат нивните креации.Autodesk 3D Artists соработуваат со тимовите за да произведат висококвалитетни визуелни слики за сè, од архитектонски визуелизации и видео игри до прототипови на производи и филмски ефекти. За да се стане Autodesk 3D Artist, потребни се официјалните обуки. За да се биде успешен професионалец во областа на Autodesk 3D моделирање, потребно е индивидуата да помине низ група на подготвителни обуки како што се Autodesk AutoCAD 2D; Autodesk 3ds Max; Autodesk Maya; CertNexus/Microsoft Generative AI. Сите овие обуки се групирани според потребите на работната позиција, а времетраењето на овој пакет обуки е 155 часа. По комплетирање на овој пакет на обуки, потребно е да се полагаат испити за сертифицирање на Autodesk 3D Artist-от како што се Autodesk Certified User AutoCAD, Autodesk Certified User Maya и Autodesk Certified User 3DS Max, како и CertNexus/Microsoft Generative AI сертификат. Овие сертификати ќе служат како доказ и показател за обученоста и вештините на Autodesk 3D Artist-от.Работни позиции – 3D Артист Индустрија – Архитектура, Градежништво, Филмска, Гејминг, Креативна индустрија **<u>Motion Graphic Designer</u> (20 лица)** Motion Graphic Designer е креативен професионалец кој е специјализиран за создавање визуелно привлечни анимации, графики и визуелни ефекти за широк опсег на медиуми, вклучувајќи филм, телевизија, рекламирање, веб-страници и платформи за социјални

	медиуми. Тие користат напредни софтверски алатки за дизајн како Adobe After Effects, Cinema 4D, Adobe Illustrator и Premiere Pro за комбинирање на графички дизајн, анимација и раскажување приказни. За да се стане Motion Graphic Designer, како што се Adobe Photoshop; Adobe Illustrator; Adobe AfterEffect; CertNexus/Microsoft Generative AI. По комплетирањето на овој пакет на обуки, поединецот треба да полага и испити за стекнување официјални сертификати, како што се Adobe Certified Professional in Visual Effects & Motion Graphics Using Adobe After Effects, како и CertNexus/Microsoft Generative AI сертификатот.Сите овие обуки се групирани според потребите на работната позиција, а времетраењето на овој пакет обуки е 155 часа. Работни позиции – Специјалист за движечка графика Индустрија – Филмска, музичка, видео индустрија **<u>NET&Azure Developer</u> (20 лица)** NET и Azure developers играат клучна улога во изградбата на скалабилни, безбедни и иновативни апликации користејќи ги технологиите на Microsoft. Со услугите за вештачка интелигенција и машинско учење на Azure, тие ги интегрираат напредните функции како обработка на природен јазик, препознавање слики и чет-ботови. Осигуруваат безбедност преку шифрирање и усогласеност со регулаторни стандарди. Како што се развива технологијата, .NET и Azure програмерите постојано ги ажурираат своите вештини и ги користат новите алатки и услуги за да ги задоволат потребите на модерниот дигитален свет.Нивната улога е од голема важност за дигиталната трансформација, овозможувајќи на бизнисите да се прилагодат на новите технолошки предизвици и да создадат напредни, сигурни решенија. СЗа да се стане успешен професионалец во областа на .NET&Azure development, потребно е индивидуата да помине низ група на подготвителни обуки како што се (55320) Programming with HTML, CSS, and JavaScript; (55339) Programming in C#; (55340) Developing ASP.NET Core Web Applications; (AZ-204) Developing Solutions for Microsoft Azure; CertNexus/Microsoft Generative AI. Сите овие обуки се групирани според потребите на работната позиција, а времетраењето на овој пакет обуки е 195 часа. По комплетирање на пакетот обуки, потребно е да се полага и испит со кој поединецот ќе се стекне со сертификатот- AZ-204: Administering Windows Server Hybrid Core Infrastructure, како и CertNexus/Microsoft Generative AI сертификатот. Овие сертификати ќе служат како показател за нивото на обученост на .NET&Azure developer-от Работна позиција - .NET developer, Azure Developer, софтвер девелопер, веб девелопер Индустрија – ИТ компании, компании за развој на софтверски решенија, Телекоми, Банки, големи производствени компании

	<u>JavaScript developer</u> (40 лица) JavaScript Developer е професионалец одговорен за дизајнирање, имплементирање и одржување на веб-апликации и софтверски решенија користејќи JavaScript програмски јазици. Тие соработуваат со мултифункционални тимови, вклучително и Front End и Back End програмери, за да создадат интерактивни и ефикасни апликации коишто ќе користат на одредена целна група. Во дигиталната ера која брзо се менува, улогата на JavaScript developer е клучна бидејќи JavaScript стана еден од најкористените програмски јазици. Нивната улога е опфатена и надвор од традиционалниот веб-развој, во доменот на развој на мобилни апликации, десктоп апликации и други системи. Континуираното учење и информираноста за најновите трендови и најдобри практики се клучни за успех на ова динамично поле. Програмерите во JavaScript можат да предвидат динамичен и еволутивен збир на можности со цел да придонесат за најсовремените технологии. Спроведувачот треба да е авторизиран тренинг центар за спроведување на IBM официјални обуки, и да е авторизиран тренинг центар за спроведување на Javascript официјални обуки. За да се стане JavaScript Developer е потребно да помине неколку обуки односно: **JavaScript Essentials 1 (80 Часа); JavaScript Essentials 2 (80 Часа); IBM Generative AI (8 часа); Развој на веб апликација со JavaScript (80) Работа на реален проект (20 часа); Обука за планирање и развој на кариера (16 часа)** како и полагање на официјалниот испит JSE - Certified Entry-Level JavaScript Programmer (JSE-40-01) или JSA - Certified Associate JavaScript Programmer (JSA-41-01) за да се добие сертификатот JSE - Certified Entry-Level JavaScript Programmer или JSA – Certified Associate JavaScript Programmer. Работна позиција - Web developer, mobile software developer, IOT developer, програмер за апликации, работа во компани за вештачка интелигенцијаИндустрија – ИТ компании, Веб апликации, развој на мобилни апликации, развој на десктоп апликации, вештачка интелигенција. **<u>Веб Дизајнер</u> (20 лица)** Веб-дизајнерите се одговорни за креирање на визуелниот распоред, корисничкиот интерфејс (UI) и целокупната естетика на веб-страниците и веб-апликациите. Тие се фокусираат на правење сајтови визуелно привлечни, интуитивни и прифатливи за корисниците.Веб-дизајнерите тесно соработуваат со програмерите за да се осигураат дека дизајнот ефективно се претвора во функционални веб-страници.Во 2025 година, вебдизајнерите ќе се соочат со нови предизвици, вклучувајќи дизајнирање за нови технологии како 3D веб-искуства, AR/VR и

	гласовни интерфејси, како и оптимизирање за различни уреди и IoT платформи. За да се биде успешен професионалец во областа на веб дизајн, потребно е индивидуата да помине низ група на подготвителни обуки потребно е индивидуата да помине низ група на подготвителни обуки како што се HTML5 & CSS3; JavaScript; Figma; Adobe Illustrator CC, Certnexus/Microsoft Generative AI. Сите овие обуки се групирани според потребите на работната позиција, а времетраењето на овој пакет обуки е 143 часа. По комплетирање на пакетот обуки, потребно е да се полага и испит со кој поединецот ќе се стекне со сертификат- Adobe Certified Professional Illustrator и Certnexus/Microsoft Generative AI. Овој сертификат ќе служи како показател за нивото на обученост на Web designer-от. Работна позиција – web designer Индустрија – ИТ компании, компании за развој на софтверски решенија, Телекоми, Банки, големи производствени компании, маркетинг компании. **<u>Специјалист за Вештачка Интелигенција</u> (25 лица)** Специјалисти за вештачка интелигенција се експерти кои дизајнираат, развиваат и имплементираат системи за вештачка интелигенција за да се справат со сложени предизвици. Тие работат со најсовремени технологии како што се машинско учење (ML), длабоко учење, обработка на природен јазик (NLP) и компјутерска визија. Нивниот примарен фокус е на создавање интелигентни системи способни за задачи како што се препознавање шаблони, разбирање говор, предвидлива аналитика и автономно одлучување. За формирање на успешен професионалец во областа на вештачката интелигенција, потребно е индивидуата да помине низ група на подготвителни обуки како што се потребно е индивидуата да помине низ група на подготвителни обуки како што се Python for AI; Mathematical Foundation for AI and Machine Learning; Artificial Intelligence and Machine Learning Fundamentals; Applied Deep Learning with PyTorch; CertNexus/Microsoft Generative AI. Сите овие обуки се групирани според потребите на работната позиција, а времетраењето на овој пакет обуки е 129 часа. По комплетирање на пакетот обуки, потребно е да се полагаат и испити со кои поединецот ќе се стекне со сертификати- IT Specialist Artificial Intelligence, како и CertNexus/Microsoft Generative AI. Овие сертификати ќе служат како показател за нивото на обученост на AI Specialist-от.Работна позиција – научник за аплицирање AI решенија во пракса, AI програмер, пишувач на маркетинг содржини, AI истражувач, научник за роботика,Индустрија –Медицина, Финансии, Продажба, Автомобилска индустрија, Едукација, Маркетинг, Човечки ресурси. **<u>Софтвер тестер</u> (20 лица)** Софтвер тестерите се одговорни за тестирање на софтверски апликации,

	системи или производи за да се идентификуваат дефекти, грешки и недоследности. Тие вршат различни типови на тестирање, како што се функционално тестирање, регресивно тестирање, тестирање на перформансите и тестирање за прифаќање од корисниците за да се осигураат дека софтверот ги исполнува стандардите за квалитет. За да се стане успешен професионалец во областа на софтвер тестингот, потребно е индивидуата да помине низ група на подготвителни обуки како што се ISTQB Foundation Level; ISTQB Agile Tester; ISTQB Advanced Test Analyst; Scrum Master Certified; CertNexus/Microsoft Generative AI, работа на реален проект, обука за развој на кариера. Сите овие обуки се групирани според потребите на работната позиција, а времетраењето на овој пакет обуки е 191 час. По комплетирање на пакетот обуки, потребно е да се полагаат и испити со кои поединецот ќе се стекне со сертификати- ISTQB Certified Tester – Foundation Level (CTFL_Syll2018), како и CertNexus/Microsoft Generative AI. Овие сертификати ќе служат како показател за нивото на обученост на Software Testerот. Работни позиции – софтвер тестер, quality assurance, Индустрии – Сите индустрии во кои се користи било каков вид на софтвер односно ИТ компании, Банки, Телекоми, Државен сектор, фармација, Производствени компании <u>**Microsoft Cloud Administrator**</u> **(20 лица)** Администратор на Microsoft Cloud е одговорен за управување и одржување на облак околини, првенствено користејќи Microsoft Azure и други услуги на облак на Microsoft. Тие се вклучени во распоредување, конфигурирање и одржување на инфраструктура базирана на облак, вклучувајќи виртуелни машини, ресурси за складирање, мрежни услуги и бази на податоци. Нивните должности вклучуваат и следење на перформансите на системот, решавање проблеми, примена на ажурирања и обезбедување дека облак услугите работат ефикасно и безбедно. Покрај секојдневното управување, администраторите на Microsoft Cloud се фокусираат на оптимизирање на облак околините за економичност и перформанси. користејќи Azure DevOps, PowerShell и други алатки за скриптирање за да ги насочат процесите за управување. За формирање на успешен професионалец во областа на Microsoft Cloud Administration, потребно е индивидуата да помине низ група на подготвителни обуки како што се (AZ 800) Administering Windows Server Hybrid Core Infrastructure; (AZ 801) Configuring Windows Server Hybrid Advanced Services; (AZ 104) Microsoft Azure Administrator; CertNexus/Microsoft Generative AI, работа на реален проект, обука за развој на кариера. Сите овие обуки се групирани според потребите на работната позиција, а времетраењето на овој пакет обуки е 241 час.

	По комплетирање на пакетот обуки, потребно е да се полагаат и испити со кои поединецот ќе се стекне со сертификати- Microsoft Certified: Azure Administrator Associate (Exam AZ-104), како и CertNexus/Microsoft Generative AI. Овие сертификати ќе служат како показател за нивото на обученост на Microsoft Cloud Administrator-от. Работни позиции – Систем администратор, cloud администраторИндустрија – Банкарска, телеком, ИТ компании, Државен сектор, Фармација, Производствена компанија, **<u>AWS Operations Specialist</u> (20 лица)** Специјалистите за операции на AWS се одговорни за управување и одржување на облак околини користејќи ги веб-услугите на Амазон (AWS). Тие се справуваат со распоредувањето, следењето и оптимизацијата на ресурсите на AWS, како што се пресметување, складирање и бази на податоци, обезбедувајќи облак системите да работат непречено и ефикасно. Нивната работа вклучува конфигурирање и автоматизирање на облак инфраструктурата, решавање проблеми и обезбедување висока достапност. ТЗа формирање на успешен професионалец во областа на AWS Operations, потребно е индивидуата да помине низ група на подготвителни обуки како што се AWS Cloud Practicioner; Architecting on AWS; Cloud Operations on AWS; Certnexus/Microsoft Generative AI Сите овие обуки се групирани според потребите на работната позиција, а времетраењето на овој пакет обуки е 100 часа. По комплетирање на пакетот обуки, потребно е да се полагаа и испит со кои поединецот ќе се стекне со сертификати- AWS Certified Solutions Architect – Associate (SAA-C02); Certnexus/Microsoft Generative AI. Овие сертификати ќе служат како показател за нивото на обученост на AWS Operations Specialist-от. Работни позиции – AWS администратор, solutions architect, оператор со ситеми Индустриија – ИТ компании, Банки, Телекоми, големи производствени компании **<u>Специјалист за мрежи</u> (20 лица)** Специјалистите за мрежи (network specialists)се одговорни за дизајнирање, имплементација, управување и одржување на мрежната инфраструктура која ја олеснува комуникацијата помеѓу компјутерите, уредите и системите. Тие играат клучна улога во поставувањето и конфигурирањето на мрежен хардвер, како што се рутери, прекинувачи, заштитни ѕидови и точки за пристап, обезбедувајќи ефикасно проток на податоците низ локалните и широкопојасните мрежи (LAN и WAN). Специјалистите за мрежа исто така се фокусираат на оптимизирање на перформансите на мрежата, решавање проблеми и идентификување на тесните грла или проблеми со поврзувањето што може да ги нарушат операциите. Дополнително, тие имплементираат и следат протоколи за

	безбедност на мрежата за да ја заштитат мрежата од закани како неовластен пристап, прекршување на податоци и сајбер напади. Сите овие обуки се групирани според потребите на работната позиција, а времетраењето на овој пакет обуки е 163 часа. За формирање на успешен професионалец во областа на управувањето со мрежи, потребно е индивидуата да помине низ група на подготвителни обуки како што се Cisco Certified Support Tecnician и Implementing and Administering Cisco Solutions (CCNA) како и CertNexus/Microsoft Generative AI.По комплетирање на пакетот обуки, потребно е да се полагаат и испити со кои поединецот ќе се стекне со сертификати CCST (Cisco Certified Support Technician), како и CertNexus/Microsoft Generative AI. Овие сертификати ќе служат како показател за нивото на обученост на Network Specialist-от. **<u>IT Security Specialist-Network defender</u> (40 лица)** Улогата на специјалист за информациска безбедност во ерата на брз технолошки развој е клучна во обезбедувањето на доверливост, интегритет и достапност на дигиталните средства. Нивната експертиза во областа на сајбер безбедноста, управувањето со ризикот, усогласеноста, одговорот на инцидентот и постојаното ажурирање со заканите кои се развиваат е од суштинско значење за организациите кои се движат низ комплексниот и еволуирачки пејзаж на сајбер-безбедност. За формирање на успешен професионалец во областа информациската безбедност, потребно е индивидуата да помине низ група на подготвителни обуки PECB- Information Security Management System Foundation; CND: Certified Network Defender. Спроведувачот треба да е авторизиран тренинг центар за спроведување на EC Council официјални обуки, и да е авторизиран тренинг центар за спроведување на PECB официјални обуки. За да се биде IT Security Specialist потребно е да се посети обуките: CND: Certified Network Defender (40 часа); PECB ISO/IEC 27001- Information Security Management System Foundation (16 часа); Generative AI (8 часа); Обука за планирање и развој на кариера (32 часа), Работа на реален проект (60 часа) како и полагање на официјален Certified Network Defender испит за добивање на сертификатот Certified Network Defender v.3 (CND). Работни позиции – специјалист за ИТ безбедност Индустрија – Сите индустрии односно Телеком, ИТ, Банкарски, Производство, Фармација, државни инструкции **<u>Python Developer</u> (20 лица)** Python developers пишуваат, тестираат и одржуваат софтверски апликации користејќи Python, фокусирајќи се на задачи како градење веб-апликации, автоматизирање на процесите, анализа на податоци и развој на модели за машинско учење. Тие работат со frameworks како

	што се Django, Flask и TensorFlow за да создадат скалабилни решенија во области како развој на веб, вештачка интелигенција, наука за податоци и автоматизација. Во 2025 година, Python developers ќе продолжат да бидат во првите редови на развојот на вештачката интелигенција и машинското учење, како и на апликациите управувани од податоци. Тие ќе работат повеќе со автоматизација и средини базирани на cloud, користејќи Python за изградба на интелигентни системи, оптимизирање на деловните процеси и интегрирање на нови технологии како IoT и блокчејн. За да се биде Python Developer, потребно е да се поминат група на обуки од основно и напрено ниво на Python; Scrum Master; CertNexus Generative AI. Сите овие обуки се групирани според потребите на работната позиција, а времетраењето на овој пакет обуки е 115 часа. По комплетирање на пакетот обуки, потребно е да се полагаат и испити со кои поединецот ќе се стекне со сертификатите- Certified Entry – Level Phyton Programmer Certification и Scrum Master Certified, како и CertNexus Generative AI. Овие сертификати ќе служат како показател за нивото на обученост на Python Developer-от Работни позиции –python програмер, програмер за вештачка интелигенција, програмер за машинско учење. Индустрија: Осигурување, Воздухопловство,Финансии, Хардвер, Здравство, Консултантски услуги, ИТ индустрија, Софтвер. **<u>Oracle Java Developer</u> (20 лица)** Во ерата на брзиот технолошки развој, програмерите во Oracle Java играат витална улога во развојот и одржувањето на апликации. Нивната експертиза се протега во различни домени и нивната работа има суштинско влијание во развојот на безбедни, скалабилни и софтверски решенија со високи перформанси. Улогата на Oracle Java developer во дигиталната ера која брзо се менува е клучна, бидејќи Java останува истакнат и широко користен програмски јазик, особено во апликациите на ниво на претпријатие. Програмерите во Oracle Java придонесуваат за развој на робусни, скалабилни и безбедни софтверски решенија. Улогата на Oracle Java Developer вклучува анализа на потребите на корисниците и деловните цели, одредување на карактеристиките и функционалноста на програмата и препорачување промени во системите базирани на Java. Нивните секојдневни обврски вклучуваат дизајнирање, развој и имплементација на софтверски апликации базирани на Java, пишување чисти и ефикасни кодови, тестирање и распоредување програми, соработка со други членови на тимот и одржување и подобрување на постоечките системи. Спроведувачот треба да е авторизиран тренинг центар за спроведување на IBM официјални обуки, и да е авторизиран тренинг центар за спроведување на Oracle официјални обуки. За да се биде Oracle Java Developer потребно е да се посетат обуките: Java SE11 Programming (80 часа); IBM Generative AI (8 часа); Работа на реален

	проект (60 часа); Обука за планирање и развој на кариера (32 часа) како и полагање на официјален Oracle испит за стекнување на официјален сертификат Oracle Certified Professional, Java SE11 Developer (1ZO-819). **Работни позиции**: Јава програмер, веб девелопер **Индустрии:** ИТ компании, Банки, Телекоми, производствени компании, државен сектор, фармација **<u>Linux System Administrator</u> (20)** Курсот Linux Essentials има за цел да обезбеди основни вештини во Linux системската администрација. Курсот е дизајниран да ве подготви за успешна кариера во областа на информациската технологија, фокусирајќи се на клучните концепти за работа со Linux сервери и инфраструктури. Linux Essentials делот на курсот ќе ве запознае со важните аспекти на Linux, вклучувајќи историјата на Linux, популарни отворени апликации и лиценци, како и кариерни можности во open-source индустријата. Ќе научите како да работите со командната линија, да создавате, преместувате и бришете фајлови, како и да користите напредни функции за архивирање, пребарување и извлекување податоци од фајлови. Освен тоа, курсот ќе ви помогне да разберете како да работите со системот, како да управувате со корисници и групи, и како да ги конфигурирате дозволите за фајлови и безбедноста. Спроведувачот треба да е авторизиран тренинг центар за спроведување на IBM официјални обуки, и да е авторизиран тренинг центар за спроведување на Linux официјални обуки. За да се биде Linux System Administrator потребно е да се посетат следниве модули: Linux Essentials (40 часа); IBM Generative AI (8 часа); Работа на реален проект (60 часа); Обука за планирање и развој на кариера (32 часа) како и полагање на официјален испит Linux Essentials (LPI 010-160) за да се добие сертификатот Linux Essentials (LPI 010-160). Работни Позиции: Linux систем администратор; Мрежен администратор; Системски инженер; ИТ техничка поддршка; Мрежен инженер; DevOps инженер; Специјалист за инфраструктурна безбедност; Оператор за мрежни операции (NOC Operator) Индустрии: Информатичка технологија и комуникации; Облачен компјутинг и дата центри; Телекомуникации; Банкарство и финансии; Здравство; Образование; Производство и индустриски процеси; Е-трговија и дигитални услуги; Јавен сектор и владини агенции; Развој на мобилни и веб апликации
Надлежна	МЕТ, АВРСМ, МДТ и лиценцирани спроведувачи на обуки

институција	
Висина на финансиската поддршка	
Спроведувачите на обука ќе добијат надоместок во висина на целосен износ од проценетата пазарна цена за горенаведените видови на обуки	
Корисници	
Невработени лица од евиденција на АВРСМ	
Начин на пријавување	
За спроведувачи на обука: Постапка за доделување на договор за јавна набавка **За невработени лица:** Јавен повик/Известување, пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ, Пријава и Изјава за согласност	
Критериуми	
За спроведувачите на обука: ♦ Да ги исполнуваат критериумите дефинирани во тендерската документација ♦ Да бидат лиценцирани спроведувачи на обуки **За невработени лица:** ♦ Исполнети квалификации за следење на обуката	
КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица кои нема да се вработат ќе имаат можност за учество во други програми и мерки од Оперативниот план.	
Обврски	
За невработени лица: ♦ Редовна посета на обуката; ♦ Лицето кое ќе престане да ја посетува обуката од неоправдани причини се брише од евиденција на невработени во рок од една година; ♦ Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот; ♦ Полагање на испит за акредитиран сертификат. Во случај лицето да не го положи испитот има право повторно да го полага на сопствен трошок. Доколку од денот во случај лицето да не го положи од првпат испитот и во рок од 3 месеци не пријави повторно полагање на сопствен трошок, има обврска да врати средства во износ од 10% од целокупниот износ на модулот во кој било вклучено лицето на обука.	

По успешно положен испит доколку на лицето му се понуди вработување, должно е да прифати. Во спротивно доколку лицето одбие, должно е да го врати целокупниот износ на трошоци за спроведената обука.

За спроведувачите на обука:

- Да направи претходна проверка на нивото на знаење на кандидатите со цел вклучување во обуката. Во процесот на претходна проверка на нивото на знаење ќе учествува и лице номинирано од Министерство за дигитална трансформација;
- Да направи селекција на кандидатите пред започнување на обуката врз основа на критериуми утврдени во оперативните упатства и јавниот повик; Во процесот на селекција ќе учествува и лице номинирано од Министерство за дигитална трансформација
- Да ја спроведе обуката (online или со физичко присуство) во зависност од барањата на невработените лица со предавач кој поседува соодветен документ (уверение, диплома, сертификат и сл.);
- Да издаде уверение за редовно посетувана обука и акредитиран сертификат за успешно положен испит.

Реализација

- Постапка за доделување на договор за јавна набавка;
- Селекција на спроведувачи на обука;
- Јавен повик за невработени лица и пребарување од евиденција на невработени лица - врз основа на профилирање и ИПВ;
- Проверка на нивото на знаење на кандидатите со цел вклучување во обуката;
- Обука на невработени лица во Скопскиот и во другите плански региони на Република Северна Македонија, во период од максимум 4 (четири) месеци од денот на формирање на конечните ранг листи, во групи до 10 (десет) слушатели по програмски пакет, односно online во зависност од пројавениот интерес на таргетираната категорија на евидентирани невработени лица за учество во мерката ;
- Издавање на уверение за редовно посетувана обука (70% од часовите);
- Полагање испит(и) за официјална акредитирана сертификација во соодветната област;
- Издавање на сертификат за успешно положен испит(и);
- Мониторинг.

5. ПРАКТИКАНТСТВО

Наслов на мерката	**5. Практикантство**
Цел на мерката	Стекнување практични работни знаења и вештини потребни за извршување работни задачи на одредени работни места[22]
Целна група	Невработени лица до 29 години со минимум завршено средно образование
Опфат на мерката	**1.352** невработени лица евидентирани во АВРСМ (40 лица ќе имаат можност за виртуелно (on-line) практикантство[23]
Надлежна институција	АВРСМ и МЕТ
Висина на финансиската поддршка	
Лицата што ќе се вклучат во практикантство ќе добијат месечен надоместок во висина од **12.000 денари** месечно (со вклучено осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионална болест и данок на личен доход) за период до 3 месеци.	
Корисници	
Невработени лица до 29 години со минимум завршено средно образование Работодавачи од приватен и од граѓански сектор	
Начин на пријавување	
За работодавачи: Јавен повик/Известување, Пријава за учество во мерката **За невработени лица:** Јавен повик/ Известување, пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање , ИПВ и индивидуален план за активација, Пријава и Изјава за согласност.	
Критериуми	
За работодавачи: ♦ Да подготви план за оспособување на практикантот, со наведени работни задачи и активности; ♦ Работодавачот да има најмалку едно вработено лице на неопределено време, со исклучок	

[22] При одобрување на договори за практикантство да се користат резултатите од последната Анкета за потребата од вештини на пазарот на труд спроведена од АВРСМ посебно во делот на сектори и дејности каде е констатиран недостиг од работна сила..

[23] Согласно предлогот на „Активноста на УСАИД за млади кои активно создаваат можности“ се предвидува до 40 практиканти да им се овозможи виртуелно- on-line практикантство.

на граѓанските организации и ангажирање на жени-Ромки како практиканти;

- Работодавачот треба да назначи ментор за практикантот што ќе го води и ќе го надгледува при извршувањето на предвидените задачи и работни активности, и
- Да ги имаат подмирено сите обврски врз основ на исплатени плати и придонеси од задолжително социјално осигурување.

За невработени лица:

- Млади до 29 години со минимум завршено средно образование.

КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ

По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица имаат можност за учество во други програми и мерки од Оперативниот план

Обврски

За невработени лица:

- Редовно да се јавуваат на работното место;
- Во случај на спреченост, во рок од 24 часа да го извести работодавачот за причината поради која отсуствува и по доаѓањето да донесе документ за оправдување;
- Во случај да предизвика штета кај работодавачот за време на практичната работа, намерно или од тешка небрежност, должен е штетата да му ја надомести на работодавачот согласно одредбите од Законот за облигациони односи;
- Да го извести работодавачот за штетни последици за кои е запознаен дека може да настанат за него, за трети лица или за работодавачот;
- Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот.

За работодавачи:

- Да подготви план и програма за оспособување на практикантот, со наведени работни задачи и активности;
- Работодавачот треба да назначи ментор за практикантот, што ќе го води и надгледува при извршувањето на предвидените задачи и работни активности;
- Да доставува месечен извештај за редовност на практикантот до ЦВ;
- Да издаде потврда за завршена практикантска работа;
- Да обезбеди средства за заштита при работа, доколку за работното место на кое се врши практикантската работа е пропишано да се користат;
- Да издаде on-line скенирана и потпишана потврда за завршена практикантска работа и да ја достави и до практикантот и до надлежно лице од центарот за вработување
- Да обезбеди тајност на личните податоци и заштита на приватноста на практикантот.

Реализација

- Пријава за учество на работодавачи;
- Селекција на работодавачи;
- Објавување јавен повик/известување за невработени лица;
- Селекција на невработенилица;
- Реализација на практикантската работа во времетраење до 3 месеци и

- Мониторинг.

6. ПРОГРАМА ЗА РАБОТНО АНГАЖИРАЊЕ

Програмата обезбедува социјална вклученост на потешко вработливи лица заради стекнување на одредени вештини и нивно постепено вклучување на пазар на труд, прекуимплементација на општински проекти од инфраструктура и заштита на животната средина на локално ниво.

Наслов на мерката	**6.1 Јавни работи**
Цел на мерката	Зголемување на вработливоста преку работно ангажирање на невработени лица во проекти од инфраструктура и заштита на животната средина на локално ниво
Целна група	Невработени лица од евиденцијата на АВРСМ со основно и без основно образование
Опфат на мерката	**600** невработени лица евидентирани во АВРСМ
Надлежна институција	АВРСМ, МЕТ, единици на локална самоуправа, ЗЕЛС, МЖСПП, МЛС, и Град Скопје
Висина на финансиската поддршка	
800 денари по работно ангажирано лице - дневно со вклучено осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионална болест и данок на личен доход. Работното ангажирање може да биде реализирано во еден циклус годишно, во времетраење од 30 дена по 4 часа дневно.	
Корисници	
Невработени лица од евиденција на АВРСМ без образование и со основно образование, корисници на ГМП Единици на локалната самоуправа и Град Скопје	
Начин на пријавување	
За општините: Јавен повик, Пријава и Апликација во која е образложена програмата за изведување јавни работи **За невработени лица:** Известување и пребарување од евиденција на невработени лица на АВРСМ, Изјава за согласност	
Критериуми	
Селектирана програма за извршување јавни работи од инфраструктурен карактер и заштита на животната средина на локално ниво.	

КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ
По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица имаат можност за учество во други мерки и програми од Оперативниот план.
Обврски
За општината: ♦ Список за редовност на ангажираните лица; ♦ Исплата на месечен надоместок на ангажираните лица; ♦ Доказ за извршена исплата на надоместок на ангажираните лица; ♦ Кофинансирање на општините во износ од најмалку 20% од дневниот надоместок. **За невработени лица:** ♦ За времетраење на јавните работи кандидатот е должен: да биде редовен и да ги извршува доделените работни задачи; во случај на спреченост за присуство на работното место, во рок од 24 часа да го извести работодавачот за причината поради која отсуствува и да донесе документ за оправдување; да биде дисциплиниран и да го почитува пропишаниот ред и го чува имотот, средствата за работа и совесно да ракува со доверените материјали; во случај да направи штета кај изведувачот на работите за време на изведувањето на јавните работи, а поради несовесно однесување или крајно невнимание, должен е истата да ја надомести. ♦ Редовно да се јавуваат на работното место и Центарот за вработување.
Реализација
♦ Апликација од општината и/или Град Скопје ♦ Селекција на доставните предлог-програми ♦ Селекција на невработени лица ♦ Работно ангажирање на невработените лица ♦ Доставување извештај/извештаи за редовност на ангажираните лица ♦ Исплата на надоместок ♦ Мониторинг

Наслов на мерката	6.2 Јавни работи за заштита и превенција од пожари и оплеменување на животната средина на локално ниво (пошумување)- (пилот мерка)
Цел на мерката	Зголемување на вработливоста преку работно ангажирање на невработени лица за заштита и превенција од пожари и заштита и оплеменување на животната средина на локално ниво (пошумување)
Целна група	400 невработени лица од евиденцијата на АВРСМ
Опфат на	невработени лица евидентирани во АВРСМ

мерката	
Надлежна институција	АВРСМ, МЕТ, единици на локална самоуправа, Сојуз на пожарникари Дирекција за заштита и спасување, ЗЕЛС, МЖСПП, МЛС, и Град Скопје

Висина на финансиската поддршка

24000 денари по работно ангажирано лице - месечно со вклучено осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионална болест и данок на личен доход. Работното ангажирање може да биде реализирано во еден циклус годишно, во времетраење до најмногу 5 месеци.

Корисници

Невработени лица од евиденција на АВРСМ, корисници на ГМП
Единици на локалната самоуправа и Град Скопје

Начин на пријавување

За општините:
Јавен повик, Пријава и Апликација во која е образложена програмата за изведување јавни работи

За невработени лица:
Известување и пребарување од евиденција на невработени лица на АВРСМ, Изјава за согласност

Критериуми

Селектирана програма на ЕЛС и град Скопје за извршување јавни работи од карактер за заштита и превенција од пожари и заштита и оплеменување на животната средина на локално ниво (пошумување), изработена во соработка со ДЗС и МЖСПП

КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ

По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица имаат можност за учество во други мерки и програми од Оперативниот план.

Обврски

За општината:

- Селекција на невработени лица во соработка со ДЗС;
- Список за редовност на ангажираните лица;
- Исплата на месечен надоместок на ангажираните лица;
- Доказ за извршена исплата на надоместок на ангажираните лица;
- Обезбедување на соодветна опрема за извршување на предвидените активности.
- Планирање и организирање на активностите во соработка и координација со ДЗС по потреба и МЖСПП.

За Сојуз на пожарникари:

- Да спроведе работилница во времетрање од 4-5 дена за користење на противпожарна опрема и стекнување на вештини за справување и превенција од пожари.
- Да издаде потврда за стекнати знаења од одржана работилница за секое лице.

За невработени лица:

- За времетраење на јавните работи кандидатот е должен: да биде редовен и да ги извршува доделените работни задачи; во случај на спреченост за присуство на работното место, во рок од 24 часа да го извести организаторот на јавните работи за причината поради која отсуствува и да донесе документ за оправдување; да биде дисциплиниран и да го почитува пропишаниот ред и го чува имотот, средствата за работа и совесно да ракува со доверените материјали; во случај да направи штета кај изведувачот на работите за време на изведувањето на јавните работи, а поради несовесно однесување или крајно невнимание, должен е истата да ја надомести.
- Редовно да се јавуваат на работното место.
- По потреба достапност за извршување на активностите на подрачје на друга општина, во координација на ЕЛС и ДЗС.

Правата и обврските на учесниците се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот.

Реализација
♦ Формирање на работна група од надлежни институции ♦ Апликација од општината и/или Град Скопје ♦ Селекција на доставните предлог-програми ♦ Селекција на невработени лица ♦ Спроведена работилница и издавање потврда ♦ Работно ангажирање на невработените лица ♦ Доставување извештај/извештаи за редовност на ангажираните лица ♦ Исплата на надоместок ♦ Координација, коминикација и насоки со ДЗС за времетрање на мерката ♦ Мониторинг

7. ЕКОНОМИЈА НА ГРИЖА

Програмата обезбедува вклучување на невработени лица заради стекнување на знаења, вештини и компетенции за обезбедување на услуги на грижа во заедницатаи можност за работно ангажирање и вработување како формални даватели на услугиво областа на економијата за грижа, согласно потребите на граѓаните на локално ниво. Со оваа програма ќе се поддржи отворање на нови работни места кај правни субјекти регистрирани како социјални претпријатија и невладини организации.

Наслов на мерката	**7.1 Општинско-корисна работа**
Цел на мерката	Зголемување на вработливоста преку работно ангажирање на невработени лица, насочени кон обезбедување на социјални и здравствени услуги на локално ниво
Целна група	Невработени лица од евиденцијата на АВРСМ
Опфат на мерката	**300** невработени лица евидентирани во АВРСМ , со стекнат сертификат за даваател на услуга
Надлежна институција	АВРСМ, МЕТ, МСПДМ, МОН, ЕЛС и Град Скопје,
Висина на финансиската поддршка	
28.000 денари финансирани преку буџетот на АВРСМ по работно ангажирано лице месечно (со вклучени данок на личен доход и осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионална болест) во период до 6 месеци, за ангажман од **40 работни часа неделно** и дополнителни 12 месеци да бидат ангажирани и во целост финансирани (**28.000 денари** со вклучени данок на личен доход и осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионална болест) од страна на општините. Вкупниот период на работното ангажирање на невработените лица преку програмата изнесува 18 месеци од кои првите 6 (шест) месеци ќе бидат финансирани од буџетот на АВРСМ, а останатите 12 (дванаесет) месеци ќе бидат финансирани од страна на општините.	
Корисници	
Невработени лица од евиденција на АВРСМ Крајни корисници на услуги од социјалната и здравствената сфера	

ЕЛС и Град Скопје
Начин на пријавување
За општините: Јавен повик, Апликација поткрепена со меморандум(и) за соработка со НВО(и), со локални институции и други релевантни партнери **За невработени лица:** Јавен повик на локално ниво/Известување, Пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ, Пријава и Изјава за согласност **За крајните корисници:** Јавен повик, Пријава и Изјава за согласност
Критериуми
Апликација од општината со наведени: а) социјални услуги во согласност потребите на локално ниво, б) здравствени услуги во согласност со потребите на локално ниво в) приоритетни целни групи на невработени лица од ранливите категории и г) приоритетните целни групи на крајни корисници. ♦ **За невработени лица:** невработени лица евидентирани во АВРСМ , со стекнат сертификат за даваател на услуга
КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица имаат можност за учество во други програми и мерки од Оперативниот план.
Обврски
За општината: ♦ Месечни извештаи за напредокот на активностите на локално ниво ♦ Исплата на месечен надоместок на ангажираните лица ♦ Доколку лицето кое е работно ангажирано му престане работниот ангажман по било кој основ, освен во случај на смрт или неспособност за работа, општината е должна да ангажира друго евидентирано невработено лице активен барател на работа со стекнат сертификат, во спротивно е должен да го врати износот на средствата сразмерно со преостанатото време до истекот на рокот. ♦ **За невработени лица:** ♦ Редовно да се јавуваат на работното место за кое се работно ангажирани и ♦ Редовно да се пријавуваат во Центарот за вработување каде што се евидентирани како невработени лица.

Реализација
♦ Јавен повик до општините ♦ Апликација од општината ♦ Селекција на доставените предлог-програми ♦ Објавување јавен повик на локално ниво и во центрите за вработување за невработени лица и крајни корисници ♦ Селекција на невработени лица и крајни корисници согласно претходно доставени и одобрени критериуми за селекција на невработените лица согласно оперативни упатства ♦ Работно ангажирање на невработените лица ♦ Испорачување на услуги до крајните корисници ♦ Доставување извештаи за напредокот на активностите ♦ Исплата на месечен надоместок ♦ Мониторинг

8. ПОДДРШКА ЗА КРЕИРАЊЕ НА НОВИ РАБОТНИ МЕСТА ПРЕКУ ЗЕЛЕНИ ИНВЕСТИЦИИ

Поддршката за креирање на нови работни места преку зелени инвестиции ќе го поттикне создавањето нови вработувања и воедно ќе го катализира процесот на зелена трансформација на приватниот сектор преку воведување на зелени производи, услуги, технологии или процеси во претпријатијата.

Во контекст на оваа мерка, специфичните поими кои се однесуваат на зелената економија се дефинирани како што следи:

- Зелени инвестиции: се однесува на инвестициски активности кои се усогласени со еколошки прифатливи деловни практики и зачувување на природните ресурси. Зелените инвестиции опфаќаат инвестиции во една или повеќе од следните области: технологии/процеси кои овозможуваат создавање на зелени производи и/или услуги; технологии/процеси кои ги намалуваат или елиминираат штетните влијанија врз околината; енергетска ефикасност на објектите; и воведување обновливи извори на енергија.
- Зелено работно место: Работно место кое придонесува кон запазување или обновување на животната средина како во традиционалните дејности како што се преработувачката индустрија или градежништвото, така и во новите зелени дејности како што се дејноста обновливи извори на енергија и енергетска ефикасност[24] (во градежништво, индустриска енергетска ефикасност или транспорт и инфраструктурни проекти).
- Зелени производи и услуги се оние производи и услуги кои немаат негативно влијание или имаат намалено негативно влијание на животната средина и помагаат таа да се зачува. Дополнителна карактеристика на зелените производи е што тие можат да бидат рециклирани. Комисијата на Европската Унија ги дефинира зелените производи како производи кои користат помалку ресурси, имаат помало влијание и ризици за животната средина и превенираат создавање на отпад веќе во фазата на концепција.
- Зелен процес се однесува на специфични активности кои овозможуваат намалување на влијанието врз животната средина за сите процеси кои се одвиваат во создавањето и испораката на производот или услугата.

[24] Меѓународна организација на трудот ILO

Наслов на мерката	**8. Поддршка за креирање на нови работни места преку зелени инвестиции**
Цел на мерката	Со мерката се обезбедува финансиска поддршка на микро, мали и средни претпријатија со цел да се придонесе кон намалување на невработеноста во земјата преку поттикнување на создавањето на нови работни места и на процесот на зелена трансформација на приватниот сектор преку воведување на зелени производи, услуги, технологии или процеси во претпријатијата.
Целна група	Невработени лица од евиденција на АВРСМ и Микро, мали, средни претпријатија (МСП) [25]
Опфат на мерката	200 невработени лица евидентирани во АВРСМ До 200 микро, мали и средни претпријатија
Надлежна институција	АВРСМ, МЕТ, и УНДП
Висина на финансиската поддршка	
Финансиската поддршка за нови вработувања изнесува од минимум 250.000 денари до максимум 750.000 денари во зависност од бројот на одобрени вработувања: ♦ Минимум 1 вработување за минималниот износ на грант од 250.000 денари; ♦ Минимум 2 вработувања за износ на грант од 500.000 денари; ♦ Минимум 3 вработувања за износ на грант од 750.000 денари. Поддршката се доделува во вид на грант - неповратни средства наменети за финансирање на нови деловни инвестиции насочени кон транзиција кон зелена економија при што ќе бидат поддржани следните видови на вложувања: набавка на нова опрема (машини, алати, опрема за обновливи извори на енергија, специјализиран софтвер, лиценци за користење на софтверот, и слични основни средства), и нова опрема и материјали за енергетска ефикасност. Набавката на материјали ќе биде поддржана исклучиво доколку материјалите се наменети за енергетска ефикасност. Претпријатието има можност да додаде сопствени средства кон доделената финансиска поддршка за набавка со повисока вредност.	
Корисници	

[25] Со исклучок на: Производство на оружје и муниција; Дејности поврзани со производство и трговија на големо со тутун и тутунски производи и Дејности на коцкање и обложување.

- Невработени лица евидентирани во АВРСМ - активни баратели на работа
- Микро, мали и средни претпријатија кои се подготвени да го поттикнат својот деловен развој преку создавање на нови работни места и зелени инвестиции.

Начин на пријавување

Јавен повик/Известување, Пријава со пополнета апликација

Критериуми

Учеството во програмата и селекцијата на претпријатија ќе се врши во согласност со следните критериуми:

- Микро, мали и средни претпријатија од приватниот сектор кои се подготвени да го поттикнат својот деловен развој преку создавање на нови работни места и зелени инвестиции. Приоритет ќе имаат претпријатијата со примарна дејност[26] во следните сектори:
  - Преработувачка индустрија
  - Земјоделство, шумарство и водостопанство
  - Снабдување со вода, отстранување на отпадни води, управување со отпад и дејности за санација на околината
  - Градежништво
  - Транспорт
- Работодавачот да има најмалку едно вработено лице на неопределено време.
- Вкупниот број на работници на неопределено време на денот на аплицирање и пред реализација на поддршката, не треба да биде понизок од просечниот број вработени лица[27] на неопределено време во претходната календарска година, освен ако причините за намалување на бројот на вработени лица на неопределено време се поради прекин на работниот однос (поради отказ од работникот), остварување на право на пензија, смрт или неспособност за работа.
- Бројот на ново вработени лица не може да биде поголем од 50% од просечниот број на вработени лица на неопределено време во претходната календарска година. Работодавач што има едно вработено лице во моментот на аплицирање и чиј просечен број на вработени во предтходната година е 0 како и кај правните субјекти регистрирани по 01.07.2024 година, максималниот број на поддржани вработувања изнесува едно лице.
- Лицата на кои работниот однос (на определено или неопределено време) им престанал една година пред вработување во активната мерка, нема да бидат

[26] Согласно Национална класификација на дејности https://www.stat.gov.mk/KlasifikaciiNomenklaturi
[27] Терминот „просечен број на вработени“ се однесува само на потребите на имплементацијата на активните програми/мерки за вработување

поддржувани со повторни вработувања кај истиот работодавач.

- Ги има подмирено сите обврски по основ на исплатени плати и придонеси од задолжително социјално осигурување;
- Да нема финансиска загуба во претходната година[28];
- Предност ќе имаат работодавачи кои досега немаат добиено финансиска подршка во рамките на оваа мерка.
- Работодавачот не може да користи два пати финансиска поддршка за вработување на исто лице без разлика на која мерка се однесува.

Обврски

- Работодавачот е должен да реализира одреден број на нови вработувања со полно работно време во зависност од износот на одобрениот грант односно:
    - Минимум 1 вработување за минималниот износ на грант од 250.000 денари;
    - Минимум 2 вработувања за износ на грант од 500.000 денари;
    - Минимум 3 вработувања за износ на грант од 750.000 денари.
- Работодавачот е должен во рок од еден (1) месец од склучувањето на договорот да ја достави комплетната документација за исплата на средствата обезбедени со грантот, во спротивно ќе се раскине договорот и нема да се изврши исплата по истиот.
- Работодавачот ќе ги добие финасиските средства од страна на УНДП во рок од два (2) месеци од склучувањето на договорот за доделување на средства.
- Работодавачот е должен да ги искористи добиените финансиски средства исклучиво за набавки потребни за реализација на новата зелена инвестиција, како што е наведено во апликацијата. Работодавачот е должен да ги реализира планираните набавки во рок од 3 (три) до 5 (пет) месеци по потпишувањето на договорот за доделување на грант.
- Работодавачот кој вработува невработено лице во рамките на оваа програма е должен да го вработи лицето со полно работно време и да го задржи во работен однос најмалку 12 месеци сметано од денот на засновање на работниот однос. Доколку на лицето за кое е обезбедено финансиска поддршка му престане работниот однос по било кој основ, освен во случај на смрт или неспособност за работа, работодавачот е должен во рок од 30 дена на негово место да вработи друго евидентирано невработено лице, во спротивно е должен да го врати износот на средствата обезбедени во вид на финансиска поддршка во паричен износ сразмерно со преостанатото времетраење на вработувањето до истекот на утврдениот период.
- Работодавачот е должен во текот на целиот период на предвидената обврска да не го намали вкупниот број на вработените на неопределено време (кој го имал на денот на аплицирање вклучително и бројот на лица вработени со финансиска поддршка) освен во случај на смрт, пензија или неспособност за работа, во спротивно е должен во рок

[28] Овој критериум не се применува за правните субјекти кои се регистрирани по 01.07.2024 година

од 30 дена да вработи друго невработено лице - со цел надополнување на бројот, во спротивно е должен да го врати износот на средствата обезбедени во вид на финансиска поддршка во паричен износ сразмерно со преостанатото времетраење на вработувањето до истекот на утврдениот период. - Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните Упатства и договорот[29]
Реализација
♦ Јавен повик - Поднесување на пополнета апликација ♦ Селекција ♦ Потпишување на Договор со АВРСМ ♦ Вработување ♦ Потпишување на Договор со УНДП ♦ Исплата на одобрените парични средства за набавка на нова опрема и опрема и материјали за енергетска ефикасност. ♦ Набавка на нова опрема и/или материјали. ♦ Мониторинг

[29] Договорот се склучува со правното лице и со управителот/одговорното лице – со цел преземање на одговорност за неисплатени обврски во случај на престанок на правниот субјект.

9. Исплата на младински додаток

Наслов на мерката	**9. Исплата на младински додаток**
Цел на мерката	Поттикнување на вработување на младите лица до 23 години за вработување во дејностите на производството по завршување на средното образование, со што ќе се допринесе до подобрување на нивниот животен стандард со работа и задоволување на потребите на работодавачите со соодветно квалификувана работна сила.
Целна група	Млади лица до 23 години кои ќе засноваат работен однос или се вработени во дејностите од областа на производството
Опфат на мерката	**3.500** млади лица до 23 години
Надлежна институција	АВРСМ
Висина на финансиската поддршка	
3.000 денари месечно по вработено лице.	
Корисници	
Младински додаток може да користи младо лице до 23 години кое ги исполнува следните услови : ♦ е опфатено со задолжително социјално осигурување по основ на вработување кај работодавач или самовработување со претежно производствена дејност; ♦ е вработено во приватна агенција за вработување и е отстапено на работа кај работодавач со претежно производствена дејност или ♦ е опфатено во задолжително социјално осигурување како индивидуален земјоделец.	
Начин на пријавување	
За корисниците: Поднесено барање во надлежниот Центар за вработување, според место на живеење на младото лице, доколку младото лице ги исполнува условите утврдени со Законот за младински додаток.	

II УСЛУГИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија (АВРСМ) со своите центри за вработување (ЦВ) развива и спроведува услуги за зголемување на конкурентноста на работната сила и задоволување на потребите на пазарот на трудот, преку примена на индивидуален пристап во работењето ориентиран кон потребите на невработените лица и работодавачите.

АВРСМ, исто така, реализира активности за промоција и запознавање на работодавачите за мерките и услугите што им се достапни. Во соработка со работодавачите, центрите за вработување вршат посредување при вработување на работна сила во согласност со барањата на работодавачот, нивно вклучување во одредени активни програми и мерки за вработување, континуирано известување и информирање за сите тековни активности и активни програми и мерки за вработување итн.

Информирањето и повикувањето на невработените лица за учество во услугите за вработување се врши преку писмени и усни известувања, телефонски контакти, СМС пораки, информации на веб порталот на АВРСМ и др. Учесниците ќе бидат вклучени во услугите во Центарот за вработување, врз основа на искажаните потреби и интереси, советувањето и препораките од Индивидуалниот план за вработување (ИПВ) на лицето и др.

Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија ги обезбедува следните услуги:

1. ПОМОШ ПРИ БАРАЊЕ РАБОТА

Услугата опфаќа профилирање и подготовка на Индивидуален план за вработување, советување за вработување, обезбедување информации за состојбите и барањата на пазарот на трудот, односно слободните работни места, како и информации за активните програми и мерки за вработување и услугите што ги обезбедува АВРСМ. Дополнително, центрите за вработување нудат помош на невработените лица за изработка на CV и мотивациско писмо, зајакнување на вештините за успешно претставување пред работодавачите на интервју за работа, преку информирање и советување, и вршат едукација за користење на онлајн услугите на АВРСМ преку веб порталот на АВРСМ, како и организирање на инфо-средби за млади и за други невработени лица и др.

2. МОТИВАЦИСКИ ОБУКИ

Мотивациските обуки ќе бидат организирани како еднодневни обуки во центрите за вработување, кои имаат за цел зголемување на информираноста на невработените лица , како и зајакнување на нивната мотивација за активно барање работа, за вклучување во активните програми и мерки за вработување и др. Мотивирањето на невработените лица

активно да бараат работа ќе се реализира и преку индивидуален приод, доколку невработените лица искажат потреба од дополнителна поддршка и советување.

3. ОБУКИ „ПОДГОТОВКА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И ЗА РАБОТА“

Услугата опфаќа спроведување на обуки за невработени лица со фокус на млади лица до 29 години според програмата „Подготовка за вработување и за работа“. Обуките имаат за цел да им помогнат на невработените лица во развојот на вештините кои се потребни за подготовка за вработување и за работа, како што се вештините за личен развој, вештините за барање работа, комуникациските вештини, вештините за соодветно однесување на работното место, знаењата и вештините за тимска работа и лидерство, за безбедноста, правата и обврските на работа и др.
Истите ќе се реализираат преку работилници со користење на методи што им се блиски на младите лица и се ефикасни за едукација и усвојување на нови вештини на интерактивен начин.

4. ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЕНТАЦИЈА И КАРИЕРНО СОВЕТУВАЊЕ

Услугата опфаќа различни активности за информирање, групно и индивидуално кариерно советување и др. Невработените лица можат да бидат вклучени во повеќе активности во рамките на услугата, во согласност со нивните интереси и потреби. Професионалната ориентација и кариерното советување овозможува невработените лица да развијат вештини за барање работа и планирање и управување со сопствениот кариерен развој, помош при изборот на занимање, обука или вработување, како и дополнителна поддршка при процената на сопствените потенцијали за вработување и нивно усогласување со реалните потреби на пазарот на трудот.

5. АКТИВАЦИЈА НА НЕВРАБОТЕНИ РОМИ И ДРУГИ ЛИЦА ВО РИЗИК ОД СОЦИЈАЛНО ИСКЛУЧУВАЊЕ

Услугата ќе биде насочена кон сите невработени Роми и други лица во ризик од социјално исклучување. Невработените лица ќе имаат пристап до тимот на ментори, кои ќе бидат ангажирани во локалните заедници. Нивната улога ќе биде да ги мотивираат и редовно да ги информираат за можностите за вработувања или за подобрување на професионалните капацитети. Преку индивидуален пристап за идентификување на знаењата, квалификациите и вештините со кои располагаат лицата, ќе се пристапи на упатување кон соодветните програми од Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот.

6. ПОСРЕДУВАЊЕ ПРИ ВРАБОТУВАЊЕ

Посредувањето се спроведува по добивањето на Барање за посредување при вработување од страна на работодавачот. Оваа услуга опфаќа советување и помош на работодавачите преку

пребарување кандидати за слободни работни места од евиденцијата на невработени лица на АВРСМ, спроведување на председелекција, упатување на невработените лица кај работодавачите на интервју за вработување и др.

7. УСЛУГИ ЗА РАБОТОДАВАЧИ

Услугите за работодавачите опфаќаат: информирање, советување и обезбедување можности за користење на услугите и активните програми и мерки за вработување и други можности за вработување на невработени лица што се достапни преку АВРСМ, користење на електронските услуги на АВРСМ, информации и совети од областа на трудовото законодавство, учество во заеднички настани како што се форумите за работодавачи и др.

8. АНКЕТА ЗА ПОТРЕБА ОД ВЕШТИНИ НА ПАЗАРОТ НА ТРУДОТ

Преку анкетирање на работодавачите од приватниот сектор, ќе се обезбедат информации за нивните потреби од нови вработувања во период од 6 до 12 месеци. Преку однапред подготвен прашалник, ќе се утврдат потребите од занимања на планираните нови вработувања и вештини со кои треба да располагаат невработените лица за планираните нови вработувања кај работодавачите. За реализација на анкетата ќе се ангажираат 20 невработени лица од страна на АВРСМ во период од 1 месец со надоместок по лице од 23.000 денари (со вклучено осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионална болест и данок на личен доход).

ГАРАНЦИЈА ЗА МЛАДИ

Со **Гаранција за млади** (ГМ) на младите лица (15-29 години) во период од четири месеци по евидентирање во евиденцијата за невработени лица им се понудува вработување, континуирано образование и обука, односно вклучување во некоја од активните програми и мерки за вработување.

Во 2025 година имплементацијата на Гаранцијата за млади ќе продолжи да се реализира на целата територија на Република Северна Македонија, со посебен акцент на NEET-млади лица (лица кои се невработени, не се вклучени во образование или обука). Планираниот опфат на учесници во Гаранција за млади на целата територија на Република Северна Македонија е околу 10.000 млади лица. Програмата ќе се смета за успешна доколку најмалку 30% од вклучените лица во ГМ, успешно излезат од истата во период од 4 месеци, односно ќе бидат вработени, повторно

вклучени во образовниот процес или ќе бидат вклучени во активни програми и мерки за вработување.

За таа цел, потребна е координирана и заедничка акција на повеќе владини институции, пред сè на МЕТ, АВРСМ и МОН, социјални партнери и граѓански организации. Граѓанските организации ќе бидат вклучени во делот на теренските активности, односно наоѓање на NEET-млади, нивно запознавање со Гаранцијата за млади, можностите кои ги нуди Гаранцијата за млади и мотивирање за вклучување во Гаранцијата за млади.

На младите невработени лица кои ќе бидат вклучени во ГМ ќе им бидат понудени соодветни услуги на пазарот на трудот, како и програми и мерки за вработување што ќе овозможи нивна активација и мотивирање за вклучување на пазарот на трудот.

АКТИВАЦИЈА НА КОРИСНИЦИ НА ГМП

Во реформираниот систем на социјална заштита се предвидува зајакната активација на корисниците на гарантирана минимална помош (ГМП) на начин што работоспособни членови на домаќинството ќе се вклучат во активните програми и мерки за вработување заради подобрување на нивната вработливост и вработување.

Ова подразбира задолжително континуирано учество на обуки, како и прифаќање на понуда за вработување.

Во оваа насока покрај другото, на корисниците ќе им се обезбеди поддршка за подобрување на нивните вештини со што ќе станат поконкурентни на пазарот на трудот.

За реализација на активацијата на корисниците на ГМП потребна е соработка помеѓу лицето кое е водител на случајот и други стручни работници од центрите за социјална работа (ЦСР) како и одговорните лица од центрите за вработување задолжени за имплементација на услугите за вработување (мотивациски обуки, професионална ориентација и кариерно советување и др.).

Ќе се продолжи со изработка на индивидуални планови за активација, преку кои ќе им се овозможи на корисниците на ГМП да бидат вклучени во програми, мерки и услуги за вработување предвидени со Оперативниот План за 2025 година. Новиот систем на активација ќе промовира нов пристап на пазарот на трудот, што ќе биде поврзан со поддршка и развој на индивидуалните способности и потенцијали на корисниците на програмите и мерките.

ПРОФЕСИОНАЛНА РЕХАБИЛИТАЦИЈА И ВКЛУЧУВАЊЕ НА ПАЗАР НА ТРУД НА ЛИЦА СО ПОПРЕЧЕНОСТ

Професионалната рехабилитација како систем на услуги ќе им овозможи на лицата со попреченост индивидуализирана поддршка, со цел нивно целосно вклучување на отворениот пазар на труд. Ќе се спроведе преку соработка на УНДП, МЕТ, МСПДМ и АВРСМ.

Професионалната рехабилитација како модел ќе се постави и спроведува во РЕХА Центрарот за професионална рехабилитација и поддршка при вработувањето на лица со попречености во Скопје.

Во рамките на овој модел, услугите ќе се обезбедуваат локално, во заедницата на клиентот. Моделот овозможува спроведување на пристап ориентиран кон клиентот кој во фокусот ги има неговите индивидуални потенцијали и се спроведува во рамки на локална мрежа на даватели на услуги - Реха центарот, центри за вработување на АВРСМ, граѓански организации, тренинг центри, образовни установи, работодавачи и т.н.

Центрите за вработување во соработка и координација со Реха центарот ги реализираат следните услуги и активности: информирање, идентификување и евидентирање на лица со попречености во евиденцијата наневработени лица, вклучување во активни мерки, услуги на посредување при вработување, советување и следење на нивниот статус во процесот од активирање, работно ангажирање и вработување.

Шема – приказ на идниот модел и активности на сите активни чинители во процесот на професионалната рехабилитација и поддршка при вработување на лицата со попречености

III Промоција

Промовирање и информирање на можностите за вработување и зголемување на вработливоста преку Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2025 година

„Од информација до кариера и развој“

Делот за (про)активна комуникациска поддршка поврзани со активните програми и мерки во рамките на ОП 2025 ќе се реализираат со лидерство и координација со работната група. Работната група ќе биде составена од претставници од неколку институции вклучени во реализацијата на овогодинешниот план на активности, како ресорното Министерство за економија и труд, Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, канцеларија на Претседател на Влада на РС Македонија како и други претставници според насоките на МЕТ и АВРСМ.

Конкретен план за работа на групата ќе биде изготвен дополнително.

Сите вклучени страни во активните програми и мерки во 2025 година, како и таргетирање на што е можно поголем број потенцијални корисници, стратешкиот приод и во овој проектен циклус ќе биде дефиниран според 4 главни критериуми:

1. **Синхронизирано: Информациите се праќаат во комуникација и координација со сите вклучени страни според однапред изготвениот календар на работната група**
2. **Навремено: Јасно се наведуваат сите временски рамки на старт и крај на акцијата**
3. **Релевантно: Информациите се поткрепени со концизни и децидни извори, изјави од сите вклучени страни**
4. **Проактивно: Протокот на информацијата не завршува со нејзино пласирање. Целта е истата да поттикне интерес, прашања и дискусија.**

Главните комуникациски пораки ќе бидат директно насочени кон сите целни групи и подгрупи, со концизно презентирање на бенефитите, условите и процедурите од секоја програма/мерка.

Сите пораки ќе бидат усогласени со сите вклучени страни, јасно потенцирајќи ја улогата и важности од мулти – секторскиот пристап. Посебно внимание ќе се обрне на дополнителните можности и промотивни потенцијали на секоја одделна тема.

Цели на промотивните активности

- ✓ Промоција на програмите, мерките и услугите на пазарот на трудот, особено за младите лица до 29 години

- ✓ Дистрибуција на навремени, точни и релеватни информации наменети за целните групи
- ✓ Активирање на медиумите за поактивно следење на релаватни теми од интерес
- ✓ Поголема видливост и медиумско известување за програмите, мерките и услугите не само меѓу целните групи, туку и кај пошироката јавност
- ✓ Поттикнување поголема вклученост на компаниите во реализација на програмите, мерките и услугите од Оперативниот план
- ✓ Интегрирање канали за повратни информации заради приспособување и подобрување на пристапот во афирмација на мерките и програмите

Примарни целни групи:

А) невработени лица со фокус на:

- Невработени **млади лица до 29 години** - се една од најзначаните целни групи кон кои се насочени програмите, мерките и услугите за вработување од ОП2025 година
- **лица со попреченост**
- невработени **лица од рурални средини**, **ранливи категории** и **тешко вработливи групи**
- **корисници на гарантирана минимална помош (ГМП)**
- **невработени жени**
- **повратници**

Б) бизнис сектор

- работодавачи со фокус на микро, мали и средни претпријатија
- провајдери на обука (формални и неформални)

Секундарна целна група:

Општа јавност
Комуникациската стратегија ја дефинира и општата јавност како целна група поради нејзиниот капацитет за афирмација на програмите, мерките и услугите за вработување коишто произлегуваат од оперативниот план.

Стратегијата за промоција ќе ги соддржи слендите компоненти

Компонента 1: Испитување на степенот на информираност на јавноста за мерките за вработување од ОП2025

За успешно спроведување на промотивните активности во рамките на ОП2025, потребно е теренско истражување на репрезентативен примерок на национално ниво. Истражувањето ќе мапира реална слика за препознатливоста и информираноста за активните мерки и програми

за вработување. Наодите ќе бидат основа за дизајнирање и реализација на плановите за овие мерки, како и за идентификување на ефективни начини за промоција, кои ќе се користат во идните планирачки сесии.

Компонента 2: Информирање на целните групи за мерките од ОП2025

Преку интегрирана кампања „ШансаЗаСите“, во времетраење од една година, ќе се промовираат можностите за вработување. Кампањата ќе вклучува активности на традиционални и социјални медиуми, како и организирање настани, брифинзи, видео содржини и тематски промотивни материјали. Стратегијата опфаќа партнерства со локални и национални засегнати страни и мониторинг на активностите преку стандардизирани алатки.

Компонента 3: Зајакнување на медиумските капацитети за теми поврзани со пазарот на труд

Со цел подобрување на медиумското известување за пазарот на труд, ќе се организираат обуки, хакатони и натпревари за истражувачки стории, како и соработка со универзитети и медиумски институции.

IV ФИНАНСИСКА РАМКА

ТАБЕЛА 1. Вкупен буџет и опфат на лица со програми и мерки за вработување

I. ПРОГРАМИ И МЕРКИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ	ОПФАТ ЛИЦА	ИЗВОР НА СРЕДСТВА	ИЗНОС
1. ПОДДРШКА ЗА САМОВРАБОТУВАЊЕ (ПРЕТПРИЕМНИШТВО)	**1730**		989,274,441
1.1 Поддршка за самовработување (претприемништво)-невработени лица над 29 години	610	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување	255,765,000
		Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки, кон АППРСМ	7,719,120
		Буџет на АППРСМ	5,000,000
		Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки, кон УНДП	12,611,180
		Буџет на УНДП - нереализирани средства од претходните години	8,111,461
		Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување - Исплата на заостанати обврски од ОП2024 во 2025 година	3,400,000
1.2 Поддршка за самовработување (претприемништво)-невработени млади лица до 29 години	720	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување	444,960,000
		Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки, кон АППРСМ	15,484,680
		Буџет на УНДП - нереализирани средства од претходните години	7,543,143
		Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки, кон УНДП	5,056,857
1(А) Поддршка за самовработување (претприемништво)- здружување на корисници во ДОО	400	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување	213,390,000
		Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки, кон УНДП	4,200,000
		Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки, кон АППРСМ	6,033,000
2. ПОДДРШКА ЗА КРЕИРАЊЕ НОВИ РАБОТНИ МЕСТА	**1720**		**833,560,000**
2.1 Вработување и раст на правни субјекти	1570	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за	375,400,000

		вработување	
		Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување - Исплата на заостанати обврски од ОП2024 во 2025 година	17,160,000
2.2 Поддршка за вработување на лица со попреченост	150	Буџет на АВРСМ - Потсметка на посебниот фонд за инвалидни лица	441,000,000
3. ОБУКИ	**2385**		**126,784,076**
3.1 Обука на работно место кај конкретен работодавач	245	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување	14,945,000
		Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување - Исплата на заостанати обврски од ОП2024 во 2025 година	473,000
3.2 Обуки за побарувани занимања на пазарот на трудот	600	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување	40,140,000
		Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување - Исплата на заостанати обврски од ОП 2024 во 2025 година	28,840,000
3.3 Обуки за возачи за Ц, ЦЕ и Д - категорија	200	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување	7,500,000
		Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување - Исплата на заостанати обврски од ОП 2024 во 2025 година	5,625,000
Обука од областа за обезбедувањето (мерка од ОП2024)	0	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување - Исплата на заостанати обврски од ОП 2024 во 2025 година	2,900,000
3.4 А Обука за основни вештини - странски јазици (пилот мерка)	320	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување	3,840,000
3.4 Б Обука за основни вештини - компјутери (пилот мерка)	400	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување	4,800,000
3.5 Обуки за претприемништво, бизнис планирање и развој на бизнис вештини (пилот мерка)	500	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки, кон УНДП	3,921,076

3.6 Напредин бизнис обуки – лиценцирани обуки со признаен меѓународен сертификат (пилот мерка)	120	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување	13,800,000
4.ОБУКИ ЗА РАЗВОЈ НА ДИГИТАЛНИ ВЕШТИНИ	**350**		**41,562,500**
4. Обуки за напредни ИТ вештини	350	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување	41,562,500
5. ПРАКТИКАНТСТВО	**1352**		51,683,000
5.Практиканство	1352	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување	49,152,000
		Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување - Исплата на заостанати обврски од ОП 2024 во 2025 година	2,531,000
6. ПРОГРАМА ЗА РАБОТНО АНГАЖИРАЊЕ	**1000**		**62,770,440**
6.1 Јавни работи	600	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување	11,520,000
		Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување - Исплата на заостанати обврски од ОП 2024 во 2025 година	370,440
		Буџет на општините	2,880,000
6.2 Јавни работи за заштита и превенција од пожари и оплеменување на животната средина на локално ниво (пошумување)- (пилот мерка)	400	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки	48,000,000
7. ЕКОНОМИЈА НА ГРИЖА	**300**		152,800,000
7.1 Општинско-корисна работа	300	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки	50,400,000
		Буџет на општините (100% финансирање на лицата)	100,800,000
Обука и вработување на лица за обезбедување услуги на грижа во домот и во заедницата(7.2. мерка од ОП 2024)	0	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување - Исплата на заостанати обврски од ОП 2024 во 2025 година	1,600,000
8. ПОДДРШКА ЗА КРЕИРАЊЕ НА НОВИ РАБОТНИ МЕСТА ПРЕКУ ЗЕЛЕНИ ИНВЕСТИЦИИ	**200**		**56,952,310**

8. Поддршка за креирање на нови работни места преку зелени инвестиции	200	АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки, кон УНДП	56,952,310
9. ИСПЛАТА НА МЛАДИНСКИ ДОДАТОК	3500		**119,922,557**
9. Исплата на младински додаток	3500	АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување	119,922,557
ВКУПНО ЛИЦА:	**12537**	**ВКУПНО СРЕДСТВА:**	**2,435,309,324**

ТАБЕЛА 2. Опфат на лица со услуги за вработување

II. УСЛУГИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ	*ОПФАТ ЛИЦА*	*ИЗВОР НА СРЕДСТВА*	ИЗНОС
Активација на невработени Роми и други лица во ризик од социјално исклучување	1500	Буџет УНДП (нереализирани средства од претходните години)	1,897,456
Анкета за потреби од вештини на пазарот на трудот	20	АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување	460,000
ГАРАНЦИЈА ЗА МЛАДИ (Теренска работа)	2000	Буџет на УНДП	3,004,300
ВКУПНО ЛИЦА:	**3520**	*ВКУПНО СРЕДСТВА:*	**5,361,756**

ТАБЕЛА 3. Промоција на програмите и мерките од ОП2025 - „Од информација до кариера“

III. ПРОМОЦИЈА	*ИЗВОР НА СРЕДСТВА*	ИЗНОС
Промовирање и информирање на можностите за вработување и зголемување на вработливоста преку ОП2025 година – **„Од информација до кариера“**	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки	18,893,280
	ВКУПНО СРЕДСТВА:	**18,893,280**

ТАБЕЛА 4. Вкупен буџет и опфат на лица со програми/мерки и услуги за вработување и Промоција

ПРОГРАМИ/МЕРКИ И УСЛУГИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ	ОПФАТ ЛИЦА	БУЏЕТ	ИЗНОС
I. Програми и мерки за вработување	12537	Вкупен буџет за мерки и програми за вработување	2,435,309,324
II. Услуги за вработување	3520	Вкупен буџет за услуги за вработување	5,361,756
III. Промоција - “Од информација до кариера“	/	Вкупен буџет	18,893,280

ВКУПНО ЛИЦА:	16057	*ВКУПЕН БУЏЕТ:*	2,459,564,360

ТАБЕЛА 5. ИЗВОРИ НА ФИНАНСИРАЊЕ

	ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА	ИЗНОС
1	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување	1,594,527,780
2	Вкупен буџет на АВРСМ– Потсметка на Посебниот фонд за инвалидни лица	441,000,000
3	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување за исплата на Младински додаток	119,922,557
4	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување - Исплата на заостанати обврски од ОП2024 во 2025 година	62,899,440
5	Буџет на АВРСМ кон АППРСМ	29,236,800
6	Буџет на АППРСМ	5,000,000
7	Буџет на АВРСМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување, кон УНДП	82,741,423
8	Буџет на УНДП - нереализирани средства од претходните години	17,552,060
9	Буџет на општините	103,680,000
10	Буџет на УНДП	3,004,300
	ВКУПНО:	2,459,564,360